



2018 Jaarverslag

monumentenwacht
West-Vlaanderen apb

2018

Jaarverslag

monumentenwacht
West-Vlaanderen apb

Koning Leopold III-laan 31, 8200 Sint-Andries
050 40 35 70 - monumentenwacht@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht

Inhoud

© copyright bij Monumentenwacht West-Vlaanderen apb, juni 2019
Reproductie mits toestemming van en vermelding van Monumentenwacht West-Vlaanderen apb
Redactie en coördinatie: Reinoud Van Acker
Lay-out en druk: Grafische Dienst provincie West-Vlaanderen
© provincie West-Vlaanderen
Wettelijk depotnummer: D/2019/0248/11

Voorwoord van de voorzitter 6

Inleiding door de coördinator 8

1

Raad van Bestuur 10

- 1.1. samenstelling beheerraad en continuïteit van de werking 10
- 1.2. bestuursvergaderingen van het APB 12
- 1.3. toekomstvisie en ambities 16
- 1.4. GDPR of de bescherming van persoonsgegevens 17
- 1.5. evaluatie van het APB 20

2

Het abonneebestand in 2018 21

- 2.1. databank en derdenbeheer in iMaks 21
- 2.2. enkele begrippen: leden, erfgoedobjecten en te inspecteren erfgoedobjecten 23
- 2.3. lidgelden en evolutie van het ledenbestand 24
- 2.4. erfgoedobjecten en evolutie van het objectenbestand 26
- 2.5. objecttypes 27

3

Inspecties en rapportage in 2018 29

- 3.1. kerncijfers 29
- 3.2. dienstverleningen 33
- 3.3. evolutie aantal inspecties 36
- 3.4. inspectievoertuigen 39
- 3.5. rapportagesoftware 39

4

Jaarrekening 2018

4.1. financiële cyclus en financiële verrichtingen in BBC	41
4.2. waarderingsregels	42
4.3. staat van kosten en opbrengsten 2018	43
4.4. balans 2018	47
4.5. digitale rapporteringen	50
4.6. bedrijfsrevisor: nazicht jaarrekening 2018	51

5

Personeel

5.1. Personeelsbestand	53
5.2. aanwervingsprocedure bouwkundig wachter	55
5.3. integratie en inwerktijd	56
5.4. vakbondsoverleg	58
5.5. opleiding, vorming en bijscholing	59
5.6. teamoverleg en teambuilding	62
5.7. evaluatiecyclus	63

6

Preventie en veiligheid

6.1. veiligheidsbeleid van Monumentenwacht	64
6.2. risico-analyse	67
6.3. overleg Welzijn op het Werk (WOW)	69
6.4. interprovinciale tweedaagse ladder- en klimtechnieken	71
6.5. PBM's, klimuitrusting en keuring materiaal	72
6.6. EDPB en de relatie met provinciale IDPB	73

7

Monumentenwacht Vlaanderen vzw

7.1 raad van bestuur en dagelijks bestuur	75
7.2. interprovinciale werkgroepen	78
7.3. centrale databank en rapportagesoftware	81
7.4. drie bijkomende dienstverleningen	82
7.5. interprovinciale ontmoetingsdag	84

8

Overleg, communicatie en promotie

8.1. overleg en afstemming met andere actoren	86
8.2. digitale media: website en nieuwsbrief	89
8.3. presentaties, demo's en infosessies	90
8.4. Open Monumentendag	91

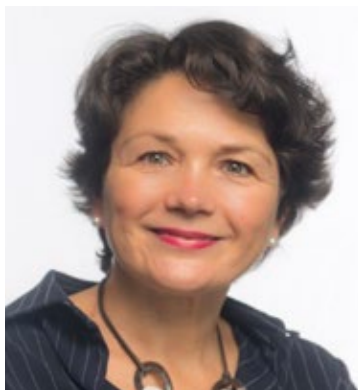
9

Relatie met het provinciebestuur

9.1. relatie met het provinciebestuur	93
9.2. provinciale werkingstoelage	95
9.3. C-team en beleidsforum	96
9.4. oprichting van een provinciale erfgoeddienst	97

appendix: organogram

Voorwoord van de voorzitter



Naast het continueren van de reguliere werking van Monumentenwacht -met een grote meerwaarde op het terrein voor de erfgoedeigenaars - is in 2018 een belangrijke interne beslissing genomen door de provincieraad om een dienst Erfgoed op te richten. Dit heeft ook zijn consequenties voor Monumentenwacht dat in de organisatiestructuur ondergebracht is bij deze dienst Erfgoed, meer bepaald de sectie 'bouwkundig erfgoed'. Weliswaar met behoud van het statuut van APB of autonoom provinciebedrijf voor Monumentenwacht. .

Deze structurele ingreep biedt kansen en mogelijkheden in diverse richtingen. Enerzijds is de werking van Monumentenwacht niet meer zo geïsoleerd maar kan die nu ingebed worden in een breder erfgoedbeleid van de provincie West-Vlaanderen. Er kunnen een aantal instrumenten ontwikkeld en geïmplementeerd worden die aansluiten bij de werking van Monumentenwacht en het onderhoud van erfgoed verder actief stimuleren. Anderzijds kan de dienstverlening van Monumentenwacht zich nog dieper integreren in de werking van provinciale diensten.

Dit is trouwens mede een antwoord op de afslanking van de provincies die vanaf januari 2018 uitgevoerd is door de overdracht van de bevoegdheden cultuur, welzijn, sport en jeugd naar de Vlaamse overheid en lokale besturen. Wat jarenlang voorbereid is, werd op 1/1/2018 plots realiteit. De inbedding van Monumentenwacht als APB in de provinciale structuren, het C-team Accommodatie en het Beleidsforum, was gelukkig al gerealiseerd in 2017 waardoor Monumentenwacht volledig losgekomen was van de dienst Cultuur waar het jarenlang onder geressorteed was. De inbedding in een erfgoeddienst geeft Monumentenwacht weer bredere beleidsperspectieven zonder aan de kerntaken te veranderen. Tegelijk zou dit opportuniteiten moeten bieden om beter het hoofd te bieden aan de grote uitdagingen van de onroerend erfgoedsector.

Ook de provinciale beleidsstructuren werden in de loop van 2018 afgeslankt: de provincieraad is eind 2018 gehalveerd en de deputatie teruggebracht van 6 naar 4 gedeputeerden. De provincieraadsverkiezingen van oktober 2018 hebben een vernieuwde deputatie voortgebracht met mezelf als gedeputeerde voor erfgoed (naast meerdere andere bevoegdheden). In die hoedanigheid heb ik de eer om voorzitter te worden van Monumentenwacht West-Vlaanderen wat ik met beide handen zal aangrijpen. Deze beleidswissel heeft ook directe gevolgen voor de Raad van Bestuur met een vernieuwde samenstelling vanaf 2019.

Dit biedt mij ook de gelegenheid om de bestuursleden en de voorzitter van de vorige Raad van Bestuur hartelijk te danken voor hun inzet en engagement al die jaren. Er is op een waardige en tegelijk hartelijke manier afscheid genomen en een periode afgesloten op de laatste bestuursvergadering in november 2018.

Ondertussen heeft in de loop van 2018 een intens beleidsvoorbereidend traject plaatsgevonden met alle provinciale diensten ter voorbereiding van de nieuwe legislatuur 2019-2024. Het was een grote uitdaging om de beleidsvoorstellen van zovele diensten, agentschappen, directeurs en beleidsverantwoordelijken op elkaar af te stemmen en te harmoniseren tot een aantal krachtige beleidsvoorstellen. Ook Monumentenwacht heeft daar zijn steentje toe bijgedragen en kan vanaf 2019 verder het provinciale beleid mee helpen uitbouwen.

Sabien Lahaye-Battheu,
Gedeputeerde voor erfgoed en voorzitter van de Raad van Bestuur

Inleiding door de coördinator



Na een teamuitbreiding in 2017 zou 2018 een jaar van consolidatie moeten worden want de job van monumentenwachter bouwt zich langzaam op en vergt een lange inwerkperiode en opleiding wegens de brede en diepgaande expertise. We hadden het geluk dat er mensen met ervaring aan de slag zijn gegaan in ons team. Een snel vervolgtraject bleek echter van een ideale wereld want Monumentenwacht West-Vlaanderen werd ook in 2018 geconfronteerd met personeelswijzigingen. Het zal dus iets langer duren om de vooropgestelde ambities waar te maken. Tegelijk bleek dat de opgebouwde wervingsreserve uit 2017 medio 2018 al helemaal

uitgeput was zodat een nieuwe werving nodig was om de nakende pensionering van een monumentenwachter tijdig te kunnen ondervangen. Deze procedure is tot een goed einde gebracht met een laureaat die zich kan klaarstomen voor de opvolging in 2019 van Jean-Pierre Inghelbrecht. Met 27 jaar dienst en wachter van het eerste uur, prijkt hij op de cover en menige foto van dit jaarverslag.

Met deze geplande personeelsswissel in 2019 is de continuïteit van de werking maximaal gewaarborgd want het verderzetten van de werking van Monumentenwacht blijft een permanente basisdoel sinds de oprichting van het APB. Omdat onze dienstverlening zeer sterk personeelsgebonden is en afhangt van de jarenlang opgebouwde expertise van de wachters, is de kennis en ervaring van onze mensen op het terrein niet alleen een sterkte maar maakt het ons tegelijk ook kwetsbaar. Als menselijke inzet wegvalt, geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of permanent, is dit niet zomaar direct te ondervangen. We moeten daar constant alert voor blijven en waar mogelijk op voorbereid zijn zodat dit een permanent aandachtspunt zal blijven de komende jaren.

Anderzijds zijn er ook vele positieve resultaten geboekt en kunnen we tevreden terugblikken op een geslaagd jaar 2018. Het aantal abonnees, aangesloten gebouwen, inspecties en rapporten blijft stabiel en gaat zelfs licht vooruit. Ondanks interne wijzigingen, blijven we een kwalitatieve dienstverlening op hoog niveau afleveren. De dringende oproepen van abonnees zijn verwerkt. Administratief en boekhoudkundig gaat het goed met Monumentenwacht wat de zoveelste keer op rij mag blijken uit een goed rapport van de bedrijfsrevisor.

Ook confirmeert Monumentenwacht zich steeds verder als een gevestigde waarde in de erfgoedsector. We mogen fier zijn hoe onze mensen gewaardeerd worden door erfgoedeigenaars, in eerste instantie gemeente- en kerkbesturen maar ook particulieren, bedrijven, scholen en verenigingen. Dit mocht nogmaals blijken uit een doctoraatsonderzoek van Nathalie Van Roy bij particuliere erfgoedeigenaars dat in 2018 gepresenteerd werd. Die spraken immers een groot vertrouwen uit ten aanzien van Monumentenwacht wat minder het geval was voor het Vlaamse erfgoedbeleid. Ondertussen zijn er begin 2019 een resem decretale wijzigingen in voege getreden waarvan sommige vrij ingrijpend.

Er komen de volgende jaren nog vele uitdagingen af op de erfgoedsector zoals de herbestemming van kerken en ander erfgoed, herstellen van het vertrouwen en het draagvlak voor het erfgoedbeleid, versterken van het aanbod van aannemers en vakmanschap voor onderhoud en restauraties enz.... In samenwerking met andere erfgoedactoren zal Monumentenwacht die uitdagingen zoveel mogelijk aangaan met een verjongd team dat na een doorgedreven opleiding, professionele dienstverlening zal aanbieden.

Reinoud Van Acker,
Coördinator Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

1

Raad van Bestuur

Sinds de opheffing van de VZW (de voorganger van het APB) in 2014 en de vereffening ervan in 2015 was het jaar 2018 ondertussen al het vierde volle jaar dat het autonoom provinciebedrijf voor de volle 100% de aansturing van Monumentenwacht West-Vlaanderen op zich genomen heeft. 2018 is tevens het laatste jaar van deze provinciale legislatuur en dus ook de laatste samenstelling van deze Raad van Bestuur.

1.1 samenstelling beheerraad en continuïteit van de werking

In de loop van 2018 is de samenstelling van de Raad van Bestuur van Monumentenwacht West-Vlaanderen apb wat gewijzigd. Met een directeurswissel bij Monumentenwacht Vlaanderen kon mevrouw Manoëlle Verbeeck de koepel niet meer vertegenwoordigen zodat zij in 2018 aan geen vergaderingen meer deelgenomen heeft. Gezien de beperkte resterende periode is gewacht met een vervanging tot bij de volgende samenstelling. De beheerraad bestaat dus uit de volgende bestuursleden zoals aangeduid in de provincie-

raad van 23 januari 2014, aangevuld in de provincieraad van 23 oktober 2014. Conform de statuten van het APB is de Raad van Bestuur samengesteld met 8 vertegenwoordigers uit de provincieraad en 6 externe deskundigen uit belanghebbende sectoren en doelgroepen onder voorzitterschap van de gedeputeerde:

- _ mevrouw Myriam Vanlerberghe (sp.a), gedeputeerde cultuur en voorzitter
- _ de heer Gunter Pertry (sp.a), provincieraadslid
- _ de heer Bernard De Cuyper (CD&V), provincieraadslid
- _ de heer Jef Verschoore (CD&V), provincieraadslid
- _ de heer Hugo De Plecker (Open VLD) provincieraadslid
- _ mevrouw Gerda Schotte (Groen), provincieraadslid
- _ mevrouw Mieke Van Hootegem (N-VA), provincieraadslid
- _ mevrouw Martine Van Brabant (Vlaams Belang), provincieraadslid
- _ mevrouw Manoëlle Verbeeck, directeur Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- _ mevrouw Leentje Gunst, dienst stadspatrimonium stad Brugge
- _ de heer Benny Vandromme, dienst grondgebiedszaken van stad Veurne
- _ de heer Bert Vanbelle, ingenieur op rust en vertegenwoordiger van de kerkfabrieken uit de stad Kortrijk
- _ de heer Jan Meuleman, ere-voorzitter en lid van de Confederatie voor de Bouwnijverheid, afdeling West-Vlaanderen
- _ de heer Piet Viérin, architect op rust en bestuurslid van de Orde van Architecten, provinciale raad West-Vlaanderen

Ambtshalve zetelt ook de gedelegeerd bestuurder Reinoud Van Acker in de Raad van Bestuur en oefent er de functie van secretaris uit. Hij staat in voor de uitnodigingen, voorstellen van agenda met de nodige documenten en voor het verslag van de vergaderingen. Daarnaast worden niet stemgerechtigde deskundigen als waarnemers uitgenodigd die een bijdrage kunnen leveren aan de bestuursvergaderingen:



- _ Marjolijn Debulpaep, wetenschappelijk stafmedewerker aan het KIK Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium te Brussel
- _ Geert Anthierens, provinciegriffier en juridisch raadgever
- _ Stefaan Carlier, administratief coördinator van het APB

Dit betekent dus een maximum aanwezigheid van 18 personen. We stellen vast dat de aanwezigheidsratio ook in 2018 iets lager ligt dan de voorgaande jaren met een gemiddelde van 12 personen op de bestuursvergaderingen. Hoewel er enige 'vermoeidheid' optrad naar het einde toe, bleven de meeste bestuursleden en deskundige waarnemers toch gemotiveerd om zich te engageren voor Monumentenwacht. We kunnen ons ook in 2018 blijven verheugen in een actieve deelname aan de vergaderingen door de bestuursleden met regelmatige vraagstelling en discussies in een open en constructieve sfeer. Dat werkt motiverend voor de groep maar ook voor de coördinatoren en de voorzitter en het complete MoWa-team.

De motivatie en het engagement van de bestuursleden illustreerde het belang van de continuïteit van de werking van zowel Raad van Bestuur als de totaliteit van de organisatie Monumentenwacht West-Vlaanderen. Immers een goed ritme van vergaderingen en een regelmaat van beslissingen is van belang voor een organisatie.

De coördinatoren houden er dan ook aan om de bestuursleden zo goed mogelijk te informeren over te nemen beslissingen maar ook over de dagelijkse werking op het terrein. Uiteraard hoeft dit niet in alle details maar met de meest relevante informatie om de werking goed te kunnen inschatten. De dagelijkse werking van een organisatie uit zich zowel in de output en resultaten van het team als in de beslissingskracht, de openheid en kritische zin van haar bestuurders. Deze continuïteit is van in den beginne bij de opstart van het APB en deze beheerraad het adagio geweest en blijft dat ook tot een volgende legislatuur.

1.2 bestuursvergaderingen van het APB

De frequentie van vergaderingen van de Raad van Bestuur bleef doorgaan op vijf keer per jaar (tweemaandelijks behalve in de zomer) telkens de 3de woensdag van de maand, meer bepaald in de maanden februari, april, juni, september en november. In 2018 konden we dat ritme verder aanhouden met volgende vijf bestuursvergaderingen.

Op de eerste bestuursvergadering van het jaar die plaatsvond op **21 februari** werden volgende onderwerpen besproken en beslissingen genomen:

- _ Voorlopige vaststelling van het ontwerp van de jaarrekening 2018 en doelstellingen-realisatie 2018 (zie verder hoofdstuk 4). Het betreft een eerste vaststelling na afloop van de jaarafsluiting vooraleer de bedrijfsrevisor zijn onderzoek aanvangt.
- _ Bespreking van een eerste budgetwijziging waarbij onder andere een bedrag geparkeerd wordt bij Monumentenwacht voor de ondersteuning van een erfgoeddepot in

Brugge omdat de provincie sinds 2018 niet meer bevoegd is voor cultuur en culturele depotwerking.

- _ Definitieve aanstelling na afloop van de proeftijd eind januari van de 2 extra wachters na de aanwervingsprocedure in 2017 (zie verder hoofdstuk 5).
- _ In kader van een eerder goedgekeurd veiligheids- en privacybeleid volgt een bespreking van de Europese Verordening inzake bescherming van persoonsgegevens of GDPR en de verplichtingen die daaruit voortvloeien (zie verder punt 1.4).
- _ Na enkele jaren evolutie in de ontwikkeling van de rapportagesoftware Maksbo volgt dit jaar een ultieme testfase door de bouwkundige wachters om te komen tot een voorlopige conclusie eind dit jaar (zie RvB november).
- _ Varia: nieuwe directeur koepel, nieuwe provinciale website en webpagina voor Monumentenwacht WWL, jaarverslag 2017 inhoudstafel, inhoudstafel van de lente-nieuwsbrief, programma van de interprovinciale ontmoetingsdag ...

Op de Raad van Bestuur van **18 april** kwamen volgende punten ter beslissing aan bod:

- _ -De Raad van Bestuur stelt de jaarrekening 2018 definitief vast met een positief saldo en gaat akkoord om deze versie voor te leggen aan de provincieraad van juni. (zie hoofdstuk 4).
- _ De aanvraag voor deeltijdse tewerkstelling naar 4/5 van een monumentenwachter om gezinsredenen vanaf 1 mei wordt goedgekeurd.
- _ De Raad neemt akte van de opzegging door de nieuw bouwkundige wachter die een opportuniteit ziet om terug te keren bij haar vorige werkgever, Monumentenwacht Oost-Vlaanderen, één van onze zusterorganisaties. Zij verlaat ons team per 1 mei waarna een opvolger aangezocht wordt uit de werfreserve. Blijkt dat er nog slechts



- één kandidaat beschikbaar is die pas vanaf 1 september kan starten (zie hoofdstuk 5).
- Het informatieveiligheidsbeleid dat aansluit bij dat van de koepel (ingevolge een Vlaams decreet) wordt goedgekeurd.
- De Raad van Bestuur geeft opdracht tot uitvoering van de acties om te voldoen aan de verplichtingen van de GDPR ter bescherming van persoonsgegevens, inclusief de communicatie aan personeel en abonnees (zie verder punt 1.4).
- Varia: plannen om 10% extra premie te voorzien voor goed onderhoud van erfgoed, vrijstelling van verkeersbelasting en vermelding van 25 jaar MoWa in het jaarboek 2017 van de provincie.

Op de Raad van Bestuur van **13 juni** hebben de bestuursleden deze onderwerpen besproken en beslissingen genomen:

- Vacant verklaring van de functie van bouwkundig wachter en opstarten van de aanwervingsprocedure in het najaar omwille van het ontslag van één medewerker in mei 2018 en een voorziene pensionering van een andere wachter in 2019 terwijl de werfreserve van de vorige wervingsprocedure uitgeput was (zie verder hoofdstuk 5).
- Verklaring voor het personeel inzake bescherming persoonsgegevens in kader van de GDPR en overlopen van de maturiteitscheck voor gerealiseerde en verdere acties.
- Verslag van het vakbondsoverleg en de aanpassingen in het arbeidsreglement aangaande de privacy-rechten van de werknemers naar aanleiding van de GDPR.
- Bespreking en goedkeuring van het tekstvoorstel voor het jaarverslag 2017.
- Goedkeuring van inhoud voor de zomereditie van de nieuwsbrief.
- aria: zomertijdregeling vanaf 1 juni, verhoging bedrag maaltijdcheques, rapporten aan het agentschap OE, deelname OMD,

De belangrijkste beslissingen uit de Raad van Bestuur op **19 september** waren de volgende:

- Het budget 2019 wordt vastgesteld om voor te leggen aan de deputatie en de provincieraad in november. Daarin is rekening gehouden met de wijzigende loonmassa na een pensionering en de aanwerving vervanger in 2019. Door het einde van de legislatuur kan er geen meerjarenplan opgemaakt worden. Dit zal gebeuren in 2019 voor de jaren 2020-25.
- Goedkeuring van een tweede budgetwijziging 2018 van zuiver technische aard.
- Aanstelling door het provinciebestuur van een nieuwe bedrijfsrevisor BDO na aflopen van het driejarige mandaat van de vorige in 2018.
- Goedkeuring van de verdere selectieprocedure voor een bouwkundige wachter en voorlegging van de kandidatenlijst na de bekendmaking van de vacature en het afsluiten van de kandidaturen (zie verder hoofdstuk 5).
- Oprichting van een provinciale erfgoeddienst door de provincieraad van juni 2018 waaronder Monumentenwacht zal ressorteren zonder gevolgen voor het statuut van een APB.
- Lidgelden: interprovinciale bespreking in de koepel met voorstel tot lichte aanpassing voor collectieve aansluitingen met een maximum van 1.000 euro. Dus aansluitingen van meer dan 25 objecten per abonnee zijn gratis. Vanaf februari 2019 zal de koepel een aangepaste tarieffolder opmaken (zie verder hoofdstuk 7).

- Indienstreding monumentenwachter Ramses Vlamincx per 1 september ter vervanging van de uitdienst getreden wachter.
- Verder nog: inhoud van de najaarsnieuwsbrief, deelname aan de restauratievakbeurs Renorest, herzieningstraject website van de koepel, ...

De Raad van Bestuur heeft op zijn laatste vergadering op **21 november** volgende punten behandeld:

- Vaststelling van statutenwijzigingen van het APB Monumentenwacht WWL naar aanleiding van de veranderingen in het provinciedecreet van 6 juli 2018 als gevolg van de uitgevoerde afslanking van de provincies vanaf 2018. Dit voorstel wordt voorgelegd aan de provincieraad van februari 2019 (samen met dat van andere provinciale agentschappen) omdat deze hierin als een 'algemene vergadering' de finale bevoegdheid heeft.
- Bekrachtiging van het Proces Verbaal van de selectieprocedure voor monumentenwachter bouwkunde afgerond eind oktober, toewijzing van de laureaat Benjamin Verstringe en 3 andere kandidaten op de werfreserve. Akkoord om Benjamin Verstringe te contacteren met een contractvoorstel voor indiensttreding vanaf maart 2019.
- Aankondiging pensionering door Jean-Pierre Inghelbrecht met ingang van 1 juli 2019, een monumentenwachter van het eerste uur sinds de oprichting in 1992. Er is een vervangende aanwerving voorzien per 1 maart zodat een degelijke kennisoverdracht kan gebeuren.
- Hernieuwde afspraken omtrent het gebruik van een aangepast rapportjabloon voor bouwkunde ter aanvulling van de rapportagesoftware Maksbo. Dit gebeurt na een uitgebreide testfase in de loop van dit jaar van deze software en mede na afstemming met de Monumentenwacht Oost-Vlaanderen en de koepel Monumentenwacht Vlaanderen (zie verder hoofdstukken 3 en 7).
- In het kader van de uitvoering van de GDPR is een sjabloon van dataverwerkingsregister goedgekeurd, een centraal instrument in de GDPR (zie verder punt 1.4).
- Er is een programma en een organogram voor de Erfgoeddienst opgemaakt en een toewijzing van een 7-tal medewerkers aan deze dienst goedgekeurd door de deputatie. De gedelegeerd bestuurder Reinoud Van Acker is aangesteld als waarnemend diensthoofd van deze Erfgoeddienst te combineren met zijn coördinatorfunctie voor Monumentenwacht WWL in afwachting van een bevorderings- of aanwervingsprocedure (zie verder hoofdstuk 9).
- Dankbetuiging aan de bestuursleden voor de inzet in de verlopen legislatuur. Elk bestuurslid ontving als cadeau een exemplaar van de publicatie 'Het Zilte Westen, het DNA van West-Vlaanderen'.

Aansluitend op deze laatste bestuursvergadering van het jaar én van deze legislatuur is een middaglunch aangeboden aan alle bestuursleden waarbij ook het voltallige team van monumentenwachters kon aanschuiven. Op deze manier is een periode van Monumentenwacht West-Vlaanderen als autonoom provinciebedrijf van 5 jaren (2014 tot 2018) op een waardige manier afgesloten. Sinds de oprichting van Monumentenwacht in 1991-92 als VZW's was dit de eerste ingrijpende statutaire omschakeling. Dit moment betekent tegelijk ook een afscheid voor meerdere bestuursleden die hun mandaat niet meer wensen te



verlengen waaronder ook de voorzitter Myriam Vanlerberghe zelf. Zij werd dan ook bedankt voor haar engagement en in de bloemetjes gezet. Het gevolg is dat na de verkiezingen van oktober 2018 er een sterk vernieuwde Raad van Bestuur zal aantreden vanaf 2019 inclusief een nieuwe voorzitter. Enkele externe deskundigen zijn ook bereid om verder deel uit te maken van deze beheerraad die ook in beperkte mate afgeslankt zal zijn na de statutenwijzigingen.

1.3 toekomstvisie en ambities

Sinds de oprichting van het APB was er een duidelijke toekomstvisie om de kernopdracht van Monumentenwacht te versterken om nadien beter te kunnen integreren in een breder erfgoedbeleid van het provinciebestuur. De ambitie is en blijft om een achterstand goed te maken in de uitbouw van het team waartoe in de loop van 2017 een belangrijke aanzet gegeven is door de teamuitbreiding te realiseren (zie verder hoofdstuk 5). Dat dit niet rechtlijnig verloopt, hebben de ontwikkelingen in de loop van 2018 aangetoond: een medewerker verandert opnieuw van werkgever en kan niet direct vervangen worden zodat er een onderbreking van bijna een half jaar ontstaan is. Ondertussen is een nieuwe wachter aan de slag en is een wissel op komst in de loop van 2019 wat minstens de continuïteit van de werking moet waarborgen.

Na een opleiding en inwerkperiode van 6 tot 12 maanden voor de nieuwe wachters is het de bedoeling om toe te leggen op herhaalinspecties in de loop van 2019 en deze inhaaloperatie te spreiden over meerdere jaren. Door de jarenlange stagnatie is gebleken dat de duurtijd voor een herhaalinspectie steeds hoger opgelopen is. De pensionering van een wachter die er van bij de oprichting bij was en een grote 'portefeuille' aan abonnees en erfgoedob-

jecten opgebouwd heeft, is enerzijds een uitdaging om de expertise en dienstverlening op hetzelfde niveau te continueren en anderzijds een kans om een herschikking van dossiers door te voeren en achterstand in herhaalinspecties aan te pakken.

Ondertussen moeten de nieuwe leden ook vlot kunnen bediend worden en tegelijk dienen we snel te kunnen ingaan op de oproepen en vragen van de bestaande leden. Ook andere evoluties staan niet stil zoals de verdere implementatie van de nieuwe rapportagesoftware, het rapportjabloon en andere tools. Uitdaging is om daar de goede verhouding in te vinden met het bestaande team (zie verder onder hoofdstuk 3 inspecties). De hoofdbambitie blijft om de basisdienstverlening met minstens hetzelfde kwaliteitsniveau te continueren voor het huidige ledenbestand en de nieuwe leden die zich aandienen. In tweede orde is het de ambitie om geleidelijk aan doch systematisch duurtijd voor een herhaalinspectie terug te brengen tot een gemiddelde van 5 jaar (afhankelijk van soort gebouw).

Nu de afslanking van de provincies (de transitie van de persoonsgebonden bevoegdheden cultuur, sport, welzijn en jeugd) een feit is vanaf januari 2018, kan de integratie van Monumentenwacht in een breder erfgoedbeleid terug opgepikt worden. Zeker in het licht van een beleidsvoorbereidend traject voor een volgende legislatuur 2019-2025. Enerzijds is er met de afsluiting van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog eind 2018 een opportuniteit gekomen om expertise inzake erfgoededucatie, ontsluiting en erfgoedbeheer in huis te houden door de oprichting van een erfgoeddienst. Na een provincieraadsbeslissing in juni 2018 heeft deze nieuwe Erfgoeddienst in de loop van het najaar vorm en inhoud gekregen (zie verder hoofdstuk 9). Ook Monumentenwacht zal daar onderdeel van uitmaken. Tegelijk is een blauwdruk opgemaakt voor een provinciaal erfgoedbeleid voor de volgende legislatuur weliswaar enkel op vlak van onroerend erfgoed met Monumentenwacht als één van de speerpunten in dat beleid.

1.4 GDPR of de bescherming van persoonsgegevens

Vorig jaar werd Monumentenwacht geconfronteerd met het principe van 'openbaarheid van bestuur' en zijn er anderzijds maatregelen getroffen inzake een 'informatie veiligheidsbeleid', beiden Vlaamse regelgeving (zie jaarverslag 2017). De mailing inzake 'openbaarheid van bestuur' die in december 2017 verzonden is, heeft nog enkele maanden nagewerkt in 2018. Maar uiteindelijk was het resultaat bevredigend en hebben de meeste abonnees gereageerd waardoor onze databank maximaal geactualiseerd kon worden.

De inkt was nog niet droog of in 2018 moesten alle organisaties die persoonsgegevens bijhouden, voldoen aan de verplichtingen van de GDPR. De Europese Verordening 'General Data Protection Regulation' wordt van kracht op 25 mei 2018. Dit houdt vooral een bescherming in van de persoonsgegevens van individuele personen in databanken, datacenters en bij alle mogelijke organisaties die data van personen bijhouden en bewaren. Individuen hebben het recht om inzage te krijgen in de gegevens, deze te laten verbeteren, te wissen, te beperken, over te dragen en bezwaar aan te tekenen tegen verwerking. Dit is

een verstrenging van de bestaande Belgische wetgeving inzake bescherming op de persoonlijke levenssfeer. Er was al een toezichthoudende autoriteit de privacy-commissie in Brussel die de Europees opgelegde toezichtrol zal overnemen.

De GDPR is dus ook van toepassing op Monumentenwacht en wel in dubbele zin: het leden- en gebouwenbeheer (waarbij heel wat contactgegevens van personen opgenomen zijn) en het organisatorische databeheer waaronder ook de personeelsgegevens vallen. De GDPR legt een hele resem aan verplichte acties op waaronder het opmaken en publiceren van een privacyverklaring. Voor de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw heeft VERA een privacybeleid opgemaakt onder meer voor een disclaimer in de website. Ook voor het provinciebestuur is een disclaimer met een privacybeleid in gebruik waaronder ook de webpagina's van het APB Monumentenwacht West-Vlaanderen ressorteren. Op die manier voldoen we langs beide kanten aan deze verplichting van de GDPR.

De Europese verordening omvat verder een hele batterij aan verplichtingen waar het APB MoWa WWL ook hier weer voor een groot deel kan terugvallen op de koepel MoWa Vlaanderen enerzijds en op het provinciebestuur anderzijds zoals voor:

- _ de privacy-beleidsverklaring op de respectievelijke websites
- _ de registratie bij de privacy-commissie (is gebeurd door de provincie voor alle agent-schappen)
- _ de aanstelling van een Data Protection Officer of DPO (zijnde die van de provincie)

De acties die Monumentenwacht West-Vlaanderen apb zelf nog moet ondernemen, kunnen toegespitst worden op:

- _ de opmaak en het bijhouden van een dataverwerkingsregister (zie verder)
- _ een overeenkomst met de verwerker van de personeelsgegevens (het standaardmodel van het sociaal secretariaat CEVI is ondertekend voor de verwerking van persoonsgegevens in kader van loonberekeningen en aangiften)

- _ de beveiliging van de data en een procedure ingeval datalekken (daarvoor zijn we volledig afhankelijk van de IT-dienst van de provincie én van de IT-manager van de koepel)
- _ het informeren van de medewerkers (via arbeidsreglement na vakbondoverleg)
- _ het informeren van de abonnees over hun rechten inzake het beheer van hun persoonsgegevens (via nieuwsbrief aan de leden en communicatie van de koepel)

Op initiatief van de Data Protection Officer (DPO) van de provincie heeft een overleg plaatsgevonden op 29 mei 2018 met alle provinciale agentschappen waaronder ook MoWa. Dit was een handig platform om elkaars ervaringen en tips & tricks uit te wisselen in de toepassing van de GDPR. Aan de hand van een 'maturiteitscheck' opgemaakt door de DPO, konden we snel nagaan hoever we stonden in het proces en wat nog te doen was. Dit was een handig instrument om onze vorderingen te 'meten'.

Inzake het beheer van en de omgang met personeelsgegevens kunnen de rechten van het personeel inzake databeheer opgenomen worden in het arbeidsreglement. Dit vereist een aanpassing van het AR dat moest voorgelegd worden aan de vakbonden (zie hoofdstuk 5). De GDPR heeft een consequentie voor de medewerkers in twee richtingen: enerzijds hebben zij ook dezelfde privacy-rechten als iedereen ten aanzien van de werkgever (weliswaar niet onbeperkt) en anderzijds moeten zij de regelgeving inzake privacy van onder andere de leden van Monumentenwacht respecteren in de uitoefening van hun functie als ook de rechten van andere betrokkenen en stakeholders. Er is een document opgemaakt waar op één A4 kort de rechten en plichten inzake privacy van het personeel samengevat zijn. Dit document is ter ondertekening voor akkoord voorgelegd aan alle medewerkers op een teamoverleg wat uiteindelijk door iedereen vlot getekend werd. Tegelijk hebben de coördinatoren hen alle toelichting daaromtrent gegeven.

De laatste bestuursvergadering is het dataverwerkingsregister voorgelegd. Het doel daarvan is om een overzicht te krijgen van alle soorten datagroepen en data die een organisatie beheert en op welke manier die beheerd worden. Dit zou een dynamisch instrument moeten worden dat regelmatig een update kan krijgen. In de concrete toepassing voor Monumentenwacht, konden we dankbaar gebruik maken van een model van de DPO van de provincie waar horizontaal de diverse aspecten van databeheer opgesomd zijn: de groep of afdeling van persoonsgegevens, de soort verwerkingsactiviteit en de detailactiviteiten, het doel van de verwerking, de bron en categorie van persoonsgegevens, de juridische verwerkingsgrond, de bewaarplaats van deze data, enz ... Verticaal staan de diverse situaties en soorten persoonsgegevens opgesomd. In onze oefening hebben we onderscheid gemaakt in 7 groepen van databeheer waar persoonsgegevens in verwerkt zijn: 1. Ledenbeheer, 2. Dienstverleningen (inspecties en rapporten), 3. Communicatie (website, nieuwsbrief, ...), 4. Personeelsbeheer, 5. Bestuurders, 6. Leveranciers en 7. Uitvoerders van werken. Voor elk van deze groepen zijn een aantal verwerkingsacties in groep en in detail opgegeven. Daarnaast volgen de andere rubrieken van verwerking zoals hierboven opgesomd.





1.5 evaluatie van het APB

Eind 2018 werd Monumentenwacht door de dienst griffie van de provincie aangesproken om zich voor te bereiden op een periodieke evaluatie van het autonoom provinciebedrijf. Deze procedure is wettelijk verankerd in het provinciedecreet: op het einde van elke legislatuur dient een evaluatie te gebeuren van de keuze voor een APB, de werking ervan en de relatie tot het provinciebestuur. Zesjaarlijks is dus een herbronning nodig om na te gaan of de modaliteiten voor een APB nog steeds actueel zijn en het is de volgende provincieraad die oordeelt of het statuut van APB nog steeds wenselijk is of niet. Na opgave van het huiswerk eind 2018 situeert het vervolg van dit traject zich dan ook de eerste maanden van 2019 waarbij een gesprek met de leidinggevenden van de griffie en het overlopen van allerlei documenten zullen moeten leiden naar een dossier dat voorgelegd zal worden aan de provincieraad.

2

Het abonneebestand in 2018

2.1 databank en derdenbeheer in iMaks

Het digitale zenuwcentrum van Monumentenwacht is de centrale databank waar sinds de beginjaren alle gegevens van abonnees, gebouwen, inspecties e.d.m. bijgehouden worden. Ook het ledenbestand en daaraan gekoppelde facturatie wordt door de 5 provinciale administratoren vanuit deze databank beheerd. Dit is het centrale geheugen van onze organisatie dat beheerd wordt bij de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw te Antwerpen onder het immer waakzame oog en degelijke begeleiding van de ICT-manager Gert Van Helleputte.

Van 2008 tot 2016 werkten alle provinciale Monumentenwachten op een Citrix-omgeving. Dit was voor Monumentenwacht de centrale werkplek met alle documenten, applicaties en databanken die nodig zijn voor de dagelijkse werking.

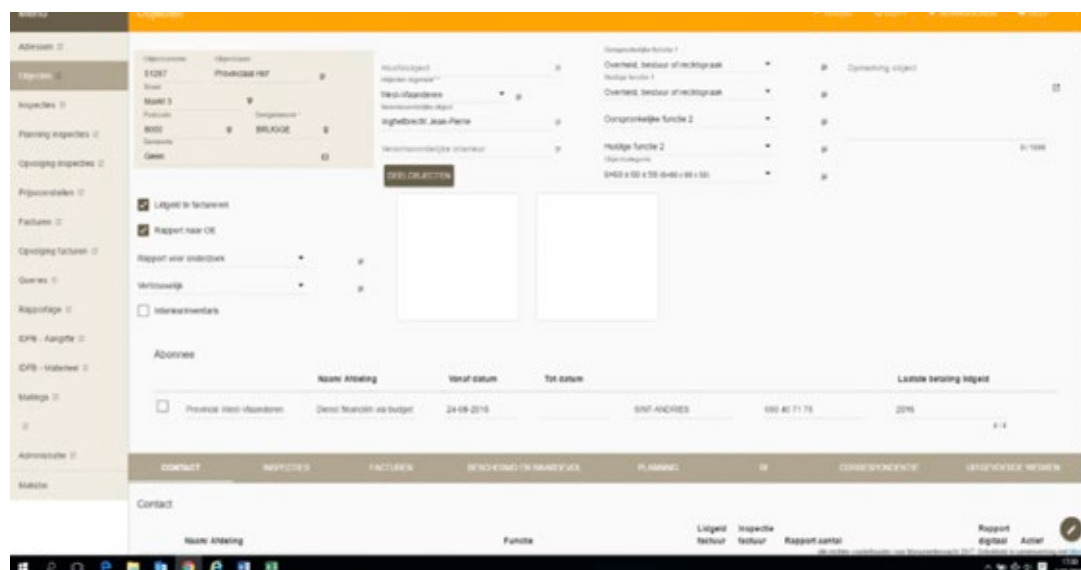
Deze databank was duidelijk aan een grondige opfrissing en update toe. Na een massale migratie van tienduizenden data die provincie per provincie uitgevoerd werd, is de ver-

nieuwde centrale databank iMaks (Internet Monumentenwacht Algemeen Kwaliteitszorg Systeem) vanaf januari 2017 definitief in gebruik genomen.

Dit is zeker nog niet de definitieve versie van iMaks want er zijn nog heel wat applicaties en tools die verdere verbetering en verfijning vergen ook in 2018. De ICT-manager heeft een lijst van verbeteringen opgesteld die met de ontwikkelaar overlopen zijn in de loop van de komende jaren. Een deel ervan zijn aangepakt maar een groot deel blijft nog op de plank liggen omdat er voorrang gegeven is aan de ontwikkeling van de rapportage-software Maksbo (zie ook hoofdstuk 7). In de loop van 2018 zijn er geen grondige wijzigingen meer gebeurd, wel worden vervelende bugs en onwerkbaar zaken onmiddellijk aangepakt. Op de werkgroep ICT-admin wordt dit verder besproken en het wenslijstje aangevuld of bijgestuurd.

De databank is als volgt opgebouwd: in de linker kolom de hoofdstructuur terug te vinden met name: abonneegegevens, objecten (=gebouwen), inspecties (inclusief planning en opvolging), offertes, facturen, rapportage, IDPB (veiligheid), administratie, queries enz. ... Deze laatste tool biedt de mogelijkheid om allerlei lijsten te trekken volgens gewenste parameters al dan niet over bepaalde jaren heen. Helemaal bovenaan is een zoekbalk waar via allerlei zoekingen kan gezocht worden naar diverse soorten gegevens (namen, adressen, gebouwen, nummers, inspecties, enz. ...). Ook bepaalde koppelingen zijn mogelijk zoals een knop naar de rapportagesoftware Maksbo.

Er zijn ook duidelijke afspraken gemaakt inzake rechten wie wat kan wijzigen of raadplegen. Een centrale rol hierin is weggelegd voor de administratief verantwoordelijken die maximale schrijfrechten hebben om de databank te kunnen beheren en aanvullen. Ook de coördinatoren kunnen dit als back-up terwijl de wachters in tegenstelling tot vroeger beperktere schrijfrechten hebben (behalve voor inspecties uiteraard). Ze kunnen voor aanpassingen of aanvullingen van gegevens beroep doen op hun administratoren. Daar



zijn in de loop van 2018 kleine aanpassingen gebeurd in de rechten van de wachters omdat die ook enkele elementaire zaken zelf moeten kunnen aanpassen.

Voorstellen voor aanpassingen kunnen door de administratoren gemeld worden op het administratief overleg. Fouten en bugs van dringende aard kunnen uiteraard direct door alle gebruikers gesignaleerd worden aan de ICT-manager.

2.2 enkele begrippen: leden, erfgoedobjecten en te inspecteren erfgoedobjecten

Hoewel in de vorige jaarverslagen een aantal sleutelbegrippen gedefinieerd werden, loont het toch de moeite om die nog even te hernemen. Leden zijn eigenaars van historische gebouwen die aansluiten bij Monumentenwacht, zowel publieke rechtspersonen (zoals gemeentebesturen, kerkfabrieken, OCMW ...) als private personen (particulieren, scholen, zelfstandigen, bedrijven...). Monumentenwacht werkt met een systeem van (een opzegbaar) lidmaatschap van onbepaalde duur. De reden daarvoor is het langtermijnbeleid in het beheer van onroerend erfgoed: onderhoud is een permanente opdracht en vergt regelmatig herhaalde inspecties om een toestandsevolutie te krijgen. Het jaarlijks lidgeld is nog steeds 40 euro per hoofdobject of gebouw.

Er is een belangrijk onderscheid te maken tussen leden en erfgoedobjecten zeker in de statistieken. Eén lid kan immers met meerdere objecten aansluiten zoals bepaalde gemeenten lid worden met heel wat historische gebouwen in hun eigendom. Dergelijke gemeente is in de statistieken slechts één lid maar met misschien 10 tot 15 erfgoedobjecten. Het aantal leden is dus absoluut niet recht evenredig met het aantal erfgoedobjecten.

Daarnaast is er nog een onderscheid tussen hoofdobject en deelobjecten: een hoofdobject is een hoofdgebouw of een grotere gebouweneenheid terwijl een deelobject een kleinere en losse gebouweneenheid is die op eenzelfde domein of site staat onder het beheer van dezelfde eigenaar. Zo is bijvoorbeeld een kasteeldomein het hoofdobject en zijn het kasteel zelf, een poortgebouw, koetshuis en ijskelder in het park errond deelobjecten. Dit heeft gevolgen voor de facturatie omdat voor deelobjecten geen apart lidgeld aangerekend wordt. Enkel voor hoofdobjecten wordt jaarlijks opnieuw het lidgeld gefactureerd. Dus is het ook van belang om deze statistische gegevens goed te interpreteren in functie van mogelijke inkomsten. Dit heeft evenwel geen invloed op het aantal gefactureerde inspectie-uren: ook de inspecties van deelobjecten moeten betaald worden natuurlijk.

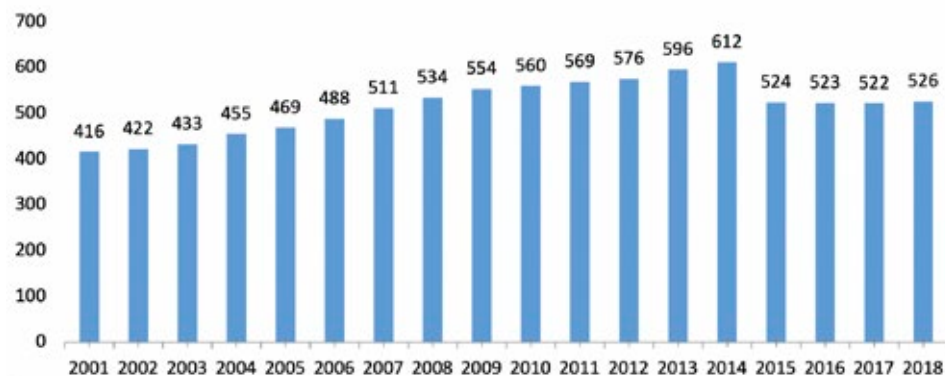
De totaliteit van gebouwen wordt in de statistieken 'te inspecteren erfgoedobjecten' (afgekort TIE) genoemd want in het werkvolume en de werkplanning moet er rekening gehouden worden met de individuele gebouwen die geïnspecteerd moeten worden onafgezien van het feit bij welk lid die behoren en ongeacht het een hoofdobject of deelobject is.

2.3 lidgelden en de evolutie van het ledenbestand

Na een terugval in 2015 is het ledenaantal in 2016, 2017 en 2018 stabiel gebleven. Dit was ook enigszins te verwachten omdat de daling in het jaar 2015 vooral het gevolg was van een grondige opkuis van de databank. Er waren in de loop der jaren een aantal 'slapende' leden in de databank blijven hangen die al een tijdje geen lidgeld meer betaalden en ook niet uitgeschreven waren. Na een uitgebreide telefoonronde zijn diverse ervan opnieuw opgepikt, andere werden uitgeschreven. Deze operatie was van belang om in de loop van 2016 een zuivere en correcte migratie van gegevens te laten uitvoeren naar een nieuw databanksysteem.



Aantal abonnees



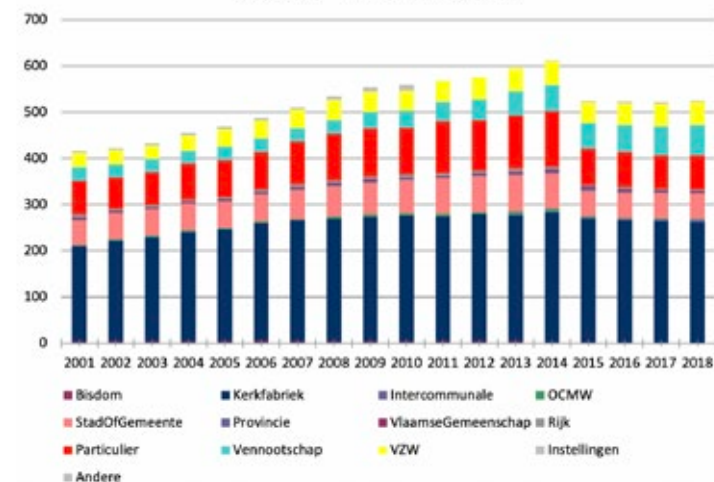
Het aantal leden of abonnees eind 2018 bedraagt 526, slecht 4 meer dan het jaar ervoor. Dit is het saldo van uittreeders en nieuwe aansluitingen en illustreert dat opkuisoperatie van 2015 wel degelijk een stabiel resultaat met zich meebracht nu blijkt dat de aangesloten leden effectief ook hun lidgeld betalen en dus volwaardig lid zijn. Bij de objecten is de evolutie echter veel frappanter met een duidelijke stijging (zie verder 2.4). Het feit dat voor bijna hetzelfde aantal leden beduidend meer gebouwen aangesloten zijn, betekent dat de reeds aangesloten leden hun portefeuille uitgebreid hebben en hun vertrouwen dus gegroeid is. Eén en ander is ook het gevolg van de plaatsbezoeken aan de grotere abonnees met de nieuwe tariefstructuur en korting vanaf het elfde object.

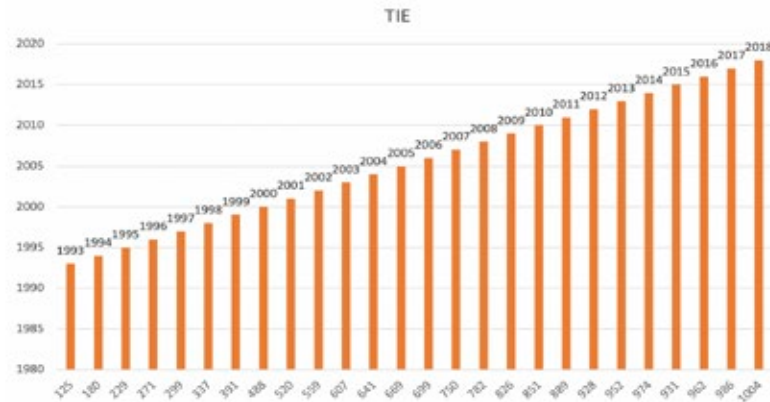
Als we deze cijfers in een ruimer perspectief plaatsen en vergelijken met andere provincies, blijkt een gelijkaardige trend. Terwijl er in 2017 globaal een lichte stijging te merken was van 8 leden over het totale ledenbestand in de 5 provincies vertoont 2018 een status quo ten opzichte van 2017. De jarenlange groei van het ledenaantal bij Monumentenwacht is volledig tot stagnatie gekomen. Dit hoeft niet noodzakelijk een negatieve trend te zijn want het aantal TIE of te inspecteren erfgoedobjecten is wel fors gestegen (zie 2.4).

Een te bewaken aspect is de inspectiecapaciteit, dit wil zeggen het aantal leden en objecten in relatie tot het aantal medewerkers. Gezien dit laatste voor West-Vlaanderen al 18 jaar gelijk bleef, zijn er grenzen aan de groei. Immers het draait niet alleen om het aantal leden en objecten maar ook de mogelijkheid tot herhaalinspecties gemiddeld om de 4 jaar. Nu een personeelsuitbreiding gerealiseerd is in 2017, biedt dit nieuwe perspectieven. Jammer genoeg moesten we in 2018 ook alweer afscheid nemen van een ontslagnemend personeelslid en werd de vacature pas een paar maanden later weer ingevuld. In eerste instantie zal na een opleidingsperiode prioritair aandacht gegeven worden aan herhaalinspecties van aangesloten gebouwen. Als dat meer op peil staat, kunnen we de ambities hoger stellen. Daarnaast blijft een gezonde verhouding tussen aantal nieuwe en bestaande leden en erfgoedobjecten de boodschap.

Als we het ledenbestand van naderbij bekijken kunnen we een aantal groepen of 'abonnee-types' onderscheiden. Ten opzichte van 2015 is deze verhouding nagenoeg gelijk gebleven: de kerkfabrieken blijven met 50,19% de grootste groep uitmaken. Dit is beduidend meer dan in andere provincies waar dit gemiddeld 40% belooft. Gegroepeerd vormt

Evolutie abonnee-types



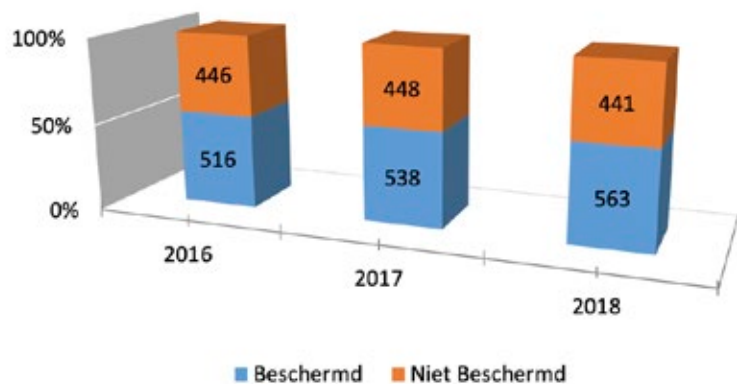


de private sector de tweede belangrijkste groep met 35,25%, waaronder particulieren, VZW en vennootschappen ressorteren. Na een duidelijke daling in 2015 is er opnieuw een licht stijgende trend. Tenslotte vormen de openbare besturen samen (gemeenten, OCMW, provinciebestuur, Vlaamse overheid ...) zo'n 12,26% van de totaliteit aan leden. Ook hier was in 2015 een daling te noteren die stabiliseerde in 2016, 2017 en ook in 2018.

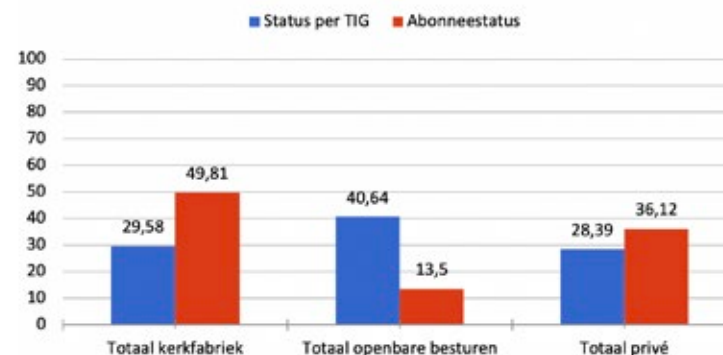
2.4 erfgoedobjecten en evolutie van het objectenbestand

Na een significante daling in 2015 ten gevolge van een grondige opkuis van de databank was in 2016 opnieuw een stijging te noteren met 31 eenheden of te inspecteren erfgoedobjecten. Ook in 2017 zette deze trend zich verder: we noteren opnieuw een stijging met 24 eenheden en nog eens 18 eenheden in 2018. Er zijn beduidend meer objecten bij gekomen bij bestaande leden (wat op een groeiend vertrouwen kan wijzen), in mindere mate gaat het om volledig nieuwe abonnees waar een status quo te vermelden is (zie 2.3). Zoals uit de tabel blijkt, staat de teller eind 2018 uiteindelijk op 1004 te inspecteren erfgoedobjecten of TIE (deelobjecten inbegrepen). De kaap van de 1.000 actieve aangesloten objecten is dus in 2018 overschreden. In een paar jaar tijd is de achterstand ten opzichte van 2015 ingehaald deze keer met meer betrouwbare cijfers dan ervoor.

Dit is eenzelfde trend als in andere provincies in 2018 waar het totaal aantal erfgoedobjecten ook duidelijk gestegen is met 203 eenheden in totaal wat toch wel een vrij specta-



Status

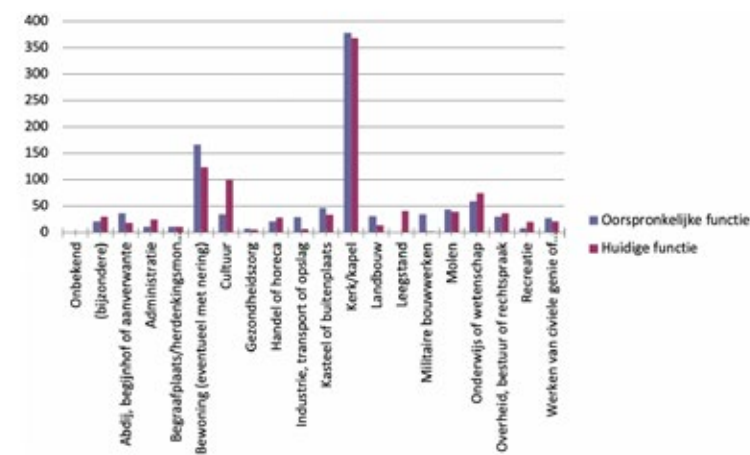


culaire stijging is. Dit terwijl het aantal leden gestabiliseerd is op hetzelfde aantal. Hier tekent zich ook het fenomeen af van meer nieuwe objecten bij bestaande leden. Interprovinciaal bedraagt het totale aantal erfgoedobjecten 6.948 eenheden in 2017 en 7.152 in 2018 met provincies Antwerpen en Vlaams Brabant als koplopers.

De verhouding beschermde (56,08%) versus niet beschermde gebouwen (43,92%) is in West-Vlaanderen nagenoeg gelijk gebleven met ongeveer een gelijke verdeling. Dit zegt op zich niet zoveel behalve dat Monumentenwacht duidelijk niet alleen beschermde objecten opneemt. In de meeste andere provincies (behalve Limburg) ligt het aandeel beschermde gebouwen veel hoger tot 70% van het totaal aantal.

2.5 objecttypes

De diversiteit aan soorten erfgoedobjecten is groot. Enerzijds kunnen de objecten naar analogie met de leden, in enkele grote groepen ingedeeld worden: kerkfabrieken, openbare besturen en private sector. Maar de verhoudingen in aantallen liggen bij objecten wel anders omdat het aantal objecten niet recht evenredig is met het aantal leden van dezelfde groep. Vooral bij openbare besturen gaat het om veel meer objecten per lid omdat gemeenten een veel ruimer gebouwenbestand beheren dan kerkfabrieken of particulieren.



Deze ruwe indeling weerspiegelt nog niet de grote verscheidenheid aan objecttypes die duidelijker afleesbaar is uit de grafiek van functiewijzigingen. Het leeuwenaandeel 36,75% bestaat zoals te verwachten uit kerken en aanverwante religieuze gebouwen. Daarna volgen een aantal duidelijk herkenbare groepen zoals particuliere woningen 12,35%, gebouwen met een culturele bestemming 9,96% en schoolgebouwen 7,47%. Tenslotte zijn er heel wat bouwtypes met beperktere vertegenwoordiging zoals kastelen, molens, handelszaken, boerderijen, militaire bouwwerken, gerechtsgebouwen, hospitaal en andere zorginstellingen die in historische gebouwen ondergebracht zijn.

3

Inspecties en rapportage in 2018

3.1 kerncijfers

In de databank worden heel wat gegevens bijgehouden, zowel voor onze eigen organisatie als voor de koepel en de andere monumentenwachtverenigingen. Het is een interessante oefening om de belangrijkste gegevens daaruit te distilleren om een aantal hoofdtrends of markante zaken naar boven te halen. We noemen dit kerncijfers omdat de kernopdracht van Monumentenwacht West-Vlaanderen hier in te vatten is. Zonder aan cijferfetisjisme te willen doen, is het kwestie van daar de juiste conclusies uit te trekken. Hoe evolueert onze werking en waar staan wij ten opzichte van de 4 andere provincies en de interprovinciale gemiddelden? Dergelijke oefeningen bieden vooral tendenzen en vergelijkend materiaal om een goede inschatting en evaluatie te kunnen maken van de eigen werking, te zien waar eventuele bijstellingen nodig zijn en ook om ambities te kunnen stellen.

Het lijkt logisch dat het aantal dienstverleningen recht evenredig staat in verhouding tot het aantal monumentenwachters in VTE uitgedrukt. Nochtans zegt dergelijk cijfer zeker



niet alles omdat het aantal inspecties van vele andere factoren kan afhangen: leeftijds-curve van de wachters, aantal ziekte-dagen in de organisatie, inzetbaarheid van de wachters, andere opdrachten, duur van een inspectie, complexiteit van een object, andere apparatuur, gebruik van software enz.... Omdat dit dus geen goede weergave was van de exacte situatie werd de omzetting naar VTE voor 2018 verfijnd naar het begrip 'inspectiecapaciteit'. Dit is niet alleen een omzetting van het absolute aantal wachters naar VTE (rekening houdend met deeltijdsen) maar verder ook nog omgezet naar effectieve prestatiepercentage (met aftrek van dagen zoals ziekte of langere ziekteperiodes en andere afwezigheden). Dit betekent dat we niet meer de jaren voor 2018 en na 2017 zomaar kunnen vergelijken met elkaar. Voor West-Vlaanderen kwam dit op 6,34 VTE in 2018 terwijl er bepaalde weken of maanden 8 wachters actief waren. Anderzijds is een periode van 5 maanden gewerkt met 7 wachters en is een wachter heel het jaar door op 65% blijven werken, een andere is 4/5 begonnen vanaf 1 mei. Een omrekening naar exactere 'capaciteit' was dus wenselijk.

parameter	aantal 2016	aantal 2017	Aantal 2018	totaal + gemid 5 provincies + koepel
aantal leden	523	522	526	T = 3208 G = 642
aantal te inspecteren erfgoedobjecten	962	986	1004	T = 7152 G = 1430
verdeling objecten:	35% privésector 52% kerken 13% openbaar	35% privésector 51% kerken 13% gemeenten 1% andere	35% privésector 50% kerken 12% gemeenten 3% andere	46% privésector 40% kerken 12% gemeenten 2% andere
aantal wachters (omgerekend naar VTE per jaar)	5,36 VTE	7 VTE (5,5 BK + 1,5I)		
inspectiecapaciteit			6,34 VTE	T = 38,78 VTE G = 7,76 VTE
aantal erfgoedobjecten per VTE	179,48	140,86	158,36	T = 978,8 G = 195,76
aantal gefactureerde uren diensten bouwkunde	881,5	901	1026	T = 7569 G = 1514
aantal inspecties in diensten	87%	85%	93,87%	
aantal inspecties bouwkunde	84	95	121	T = 1096 G = 219
aantal inspecties bouwkunde per VTE BK	19,26	17,27	25,85	T = 186,44 G = 37,29
aantal gefactureerde uren inspecties bouwkunde	762	792	942,5	
gemiddeld aantal uren per BK inspectie	9,07 uren	8,34 uren	7,79 uren	
aantal gefactureerde uren inspecties BK per VTE	174,77	134,9	201,39	T = 1301,24 G = 260,25
verhouding 1e inspectie / herhaalinspecties	60% herhaal 40% eerste	53% herhaal 47% eerste	58% herhaal 42% eerste	67% H 33% E
aantal jaren tussen 2 inspecties	5 jaar	4,75	5,88	G = 6,04
aantal interieurinspecties	9	11	17	T = 204 G = 40,8
aantal interieurinspecties per VTE	9	7,34	8,5	T = 66,67 G = 13,33
gefactureerde uren interieurinspecties	90,89	125,50	269,50	T = 1449 G = 289,8
gefactureerde uren per VTE interieur	91	83,67	134,75	T = 898,19 G = 179,64

In voorgaande paragrafen zijn al cijfergegevens aan bod gekomen. Hieronder wordt één en ander even op een rij gezet.

- Het aantal leden (526) en erfgoedobjecten (1004) in West-Vlaanderen ligt een stuk onder het interprovinciale gemiddelde (resp. 630 en 1370) wat voor een deel te verklaren is door ons kleinere team. Andere provincies hebben 8 tot 10 VTE monumentenwachters waarmee je heel wat meer kunt behappen. Na een jaar van daling door de opkuis van de databank is er opnieuw een stijging te noteren.
- Er is al gewezen op de verschillen in soorten leden en erfgoedobjecten met andere provincies. Vooral het hoge aandeel kerkbesturen is opvallend evenals het lagere aandeel beschermde gebouwen in vergelijking met andere provincies.
- Het aantal erfgoedobjecten per VTE (158,36) ligt voor het jaar 2018 een stuk onder het interprovinciaal gemiddelde (195,76) ondanks de bescheiden personeelsuitbreiding.
- We merken ook een lichte stijging van het aantal inspecties bouwkunde (121) ten opzichte van 2016 en 2017. Hier scoren wij duidelijk minder goed dan andere provincies. De verklaring is deels te vinden in een deeltijdse werkhervatting na ziekte van een wachter. Een andere factor is dat één van onze bouwkundige wachters, steeds als tweede monumentenwachter meegaat en zelf geen volledige rapporten uitschrijft (wel de plannen en foto's ervan opmaakt) zodat de productie van rapporten (en dus inspecties) iets lager ligt.
- Deze stijging aan inspecties is logischerwijze ook merkbaar in het aantal gefactureerde uren inspectie (942,5). Omgezet naar uren per VTE (201) volgt vanzelfsprekend maar blijft nog steeds dit onder het interprovinciaal gemiddelde.
- Een oorzaak kan zijn dat het aantal uren per inspectie gedaald is van 9 naar 8 uren. Er dient wel rekening gehouden met het feit dat de bouwkundige inspecties steeds per twee verlopen. Het aantal opgegeven uren inspectie is volledig afhankelijk van de wachters in kwestie en zijn of haar afronding in tijdsgebruik. Moeilijker te meten is het effect op de rapporten wat dit verschil een deel kan compenseren.
- De verhouding tussen eerste en herhaalinspecties is vergelijkbaar met andere provincies. De tijdsduur tussen 2 inspecties voor hetzelfde erfgoedobject (5,88 jaar) ligt zelfs iets lager dan het gemiddelde (6,04 jaar) maar evolueert naar meer jaren voor een herhaalinspectie wat geen goede evolutie is. Ideaal is gemiddeld 4 jaar tot de volgende herhaalinspectie afhankelijk van het soort gebouw.
- Inzake interieur ligt een vergelijking eerder moeilijk omdat één van onze interieurwachter nog moleninspecties voor zijn rekening neemt die als bouwkunde beschouwd worden. Dit verklaart gedeeltelijk dat het gemiddeld aantal interieurinspecties per VTE (8,50) lager ligt dan het interprovinciale gemiddelde (13,33) ondanks de personeelsuitbreiding in 2018.
- Het aantal gefactureerde uren (269,50) interieur per jaar is in West-Vlaanderen dan weer gevoelig gestegen wat vooral te danken is aan de bijgekomen interieurwachter vanaf augustus 2017.

Voorlopige eindconclusie: het wordt een grote uitdaging om de capaciteit op te krikken en vooral de dalende trend in aantal inspecties om te buigen. De omstandigheden evolueren ook in 2018 voorlopig nog in dezelfde richting mede door de onderbreking met 5 maanden van 1 wachter zodat er geen spectaculaire resultaten te verwachten vallen. De gerealiseerde personeelsuitbreiding in 2017 heeft nog niet het gewenste effect gehad op het

rendement wat ook te verwachten was gezien er een intense opleiding nodig is als monumentenwachter. Dit vergt dus ook een inzet van de ervaren wachters met een negatief effect hun rendement. Na een opleidingsperiode op middellange termijn zou dit toch een bescheiden rendement moeten opleveren en het gehele team optrekken. In de loop van 2019 is dan weer een pensionering te verwachten met een opleiding van een opvolger.

3.2 dienstverleningen

Hoewel de kernopdracht bestaat uit inspecties ter plaatse verleent Monumentenwacht veel meer diensten dan op het eerste zicht lijkt. Met het invoeren van de nieuwe tariefstructuur vanaf januari 2016 zijn tegelijk ook de dienstverleningen onder de loep gehouden en wat herschikt. De exacte omschrijving van de dienstverleningen is na bespreking in het dagelijks bestuur en raad van bestuur door de koepel vastgelegd in een intern document 'vormen van dienstverlening' met koppelingen aan de betreffende tarieven per dienst. Dit heeft geen impact op de dienstverlening op het terrein. Het is de bedoeling om over de 5 provincies heen alle wachters en het administratief personeel duidelijk te maken wat er juist begrepen wordt onder welke dienst en hoe die (al dan niet) moet worden gefactureerd.

Er worden twee grote groepen dienstverleningen voor de leden onderscheiden (voor niet-leden is er een apart veel hoger uurtarief): de reguliere diensten (aan het basistarief) en de gespecialiseerde diensten waarbij de expertise van Monumentenwacht in het bijzonder aangesproken wordt (aan een hoger tarief). Daaronder wordt respectievelijk het volgende begrepen:

- reguliere diensten omvatten: alle vormen van inspecties zowel voor bouwkunde als voor interieur maar ook voor varend erfgoed en archeologie (eerste inspecties, herhaalinspecties, deelinspecties), werken verbonden aan inspecties, inrichten van bewaarplaatsen, nazorg en adviezen verbonden aan inspecties, veiligheid en toegankelijkheid, overleg en werfvergaderingen
- gespecialiseerde diensten zijn: monitoring en metingen, gespecialiseerde adviezen gekoppeld aan een plaatsbezoek, kostprijsindicatie of KPI (het vroegere MOP of meerjarenonderhoudsplan)

Een bijzondere vorm van dienstverlening is de nazorg, dat betekent alle vormen van begeleiding die voortvloeien uit een inspectie en een rapport meestal zonder verplaatsing. Soms stellen leden nog vragen na ontvangst van een rapport of vragen ze toelichting te geven aan ambtenaren, aannemers en architecten. Als het antwoord van de betrokken wachter (telefonisch, per mail of per brief) binnen de perken blijft, is deze nazorg gratis. Dit wordt als een extraatje beschouwd. Als de nazorg evenwel toch zou oplopen tot meer dan 2 uur (al dan niet met een verplaatsing) dan wordt deze gefactureerd aan het basistarief. Hetzelfde geldt voor de zgn. 'voorzorg', de voorbereidingen die getroffen worden bij een nieuwe aansluiting om een inspectie vlot te laten verlopen.



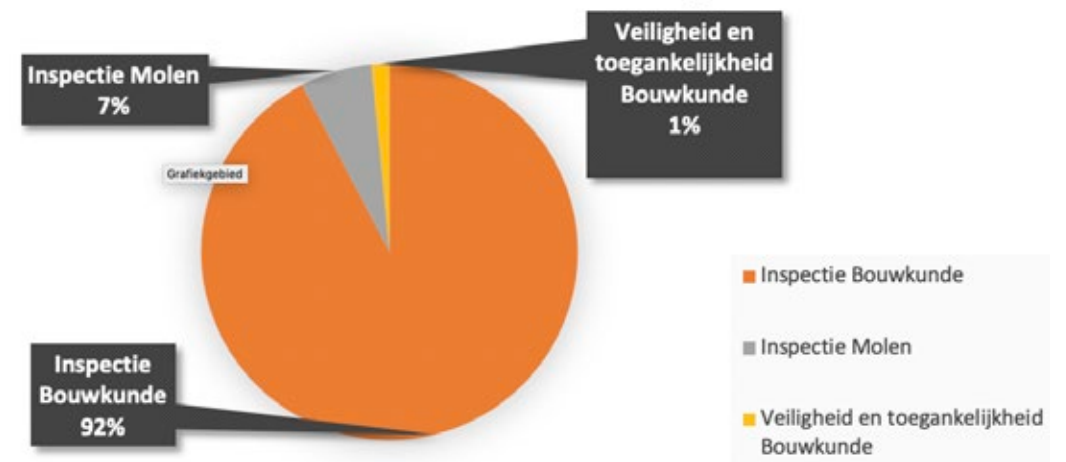
Een nieuwe dienstverlening opgestart in 2016 onder de naam Maksfun is gecontinueerd in 2018. Maksfun staat voor inspectie van 'funerair erfgoed' op begraafplaatsen en vertrekt van een algemeen plan van een begraafplaats met een overzicht van genummerde graven die elk stuk voor stuk kort beschreven worden. Elk graf krijgt een fiche waar een aantal vaste basisgegevens bijgehouden worden inclusief een foto. Voor bepaalde grafmonumenten die iets complexer zijn kan nog een apart rapportje opgemaakt worden.

Na een opstart in 2016 in West-Vlaanderen door twee bouwkundige wachters, is het vooral Alex Hoornaert die zich verder erop toegelegd heeft en een expertise aan het uitbouwen is. Gezien de geringe risico's is het immers mogelijk om dergelijke inspecties alleen uit te voeren. Het grote voordeel is dat er al veel registratiewerk op het terrein tijdens de inspectie zelf kan gebeuren zodat het bureauwerk beperkt wordt. Na een proefperiode in 2016, is Maksfun verder toegepast in 2018 voor de inspectie van een aantal begraafplaatsen in Beernem en Torhout.

Ondanks een grote waaier aan diensten, blijft het grootste aandeel uiteraard bestaan uit inspecties en daaruit voortvloeiende rapporten. Voor West-Vlaanderen is dit zelfs meer uitgesproken dan in andere provincies (zie figuur): 92 % van de diensten bestaan uit inspecties, 6% zijn specifiek op molens en slechts 2% bouwkundige adviezen (15 keer in absolute cijfers). Hier worden moleninspecties apart bijgehouden omwille van het specifieke karakter ervan. Dit betekent niet onmiddellijk dat er bij ons veel minder adviezen gegeven worden dan in andere provincies maar ze worden minder geregistreerd of soms beschouwd als (gratis) nazorg. Voor interieur is dat zelfs nog meer uitgesproken.

De verhoudingen liggen in de meeste provincie wel ongeveer gelijk: reguliere inspecties belopen daar ook meer dan 80% met een gemiddelde van 83%. Buitenbeentje is Limburg met 59% wegens een groot aandeel aan werken (34%).

Gefactureerde uren per type dienstverlening



Een heel opmerkelijk verschil met enkele andere provincies is in West-Vlaanderen het nagenoeg volledig ontbreken van de dienst 'werken'. Toch voeren onze wachters occasioneel werken uit maar steeds tijdens een inspectie zodat die uren niet opgesplitst worden in de databank en op de factuur (het tarief is toch dezelfde). Op het rapport wordt steeds gemeld of er werken zijn uitgevoerd tijdens een inspectie. Sommige van die werken zijn immers noodingrepen om verdere vervolgschade te voorkomen zodat nadien aannemers toch nog moeten ingrepen doen om het probleem definitief te verhelpen.

Bepaalde provincies zoals Limburg en Antwerpen zetten sinds 2016 meer in op werkzaamheden omdat daar vraag naar is bij de abonnees. Immers het is steeds moeilijker om geschikte aannemers te vinden voor kleinere werken en/of op specifieke of moeilijk bereikbare plaatsen of gespecialiseerde ingrepen in historische gebouwen. Andere provincies zoals Oost-Vlaanderen, zetten in op het begeleiden van depotrichting en transporten van objecten van erfgoedlocaties naar centrale depots. West-Vlaanderen doet dat doelbewust niet omdat onze visie is dat de focus in eerste instantie op (herhaal-)inspecties moet liggen. Ons personeelsbestand laat voorlopig niet toe om andere diensten meer uit te bouwen omdat dit ten nadele van inspecties zou gebeuren.

3.3 evolutie aantal inspecties

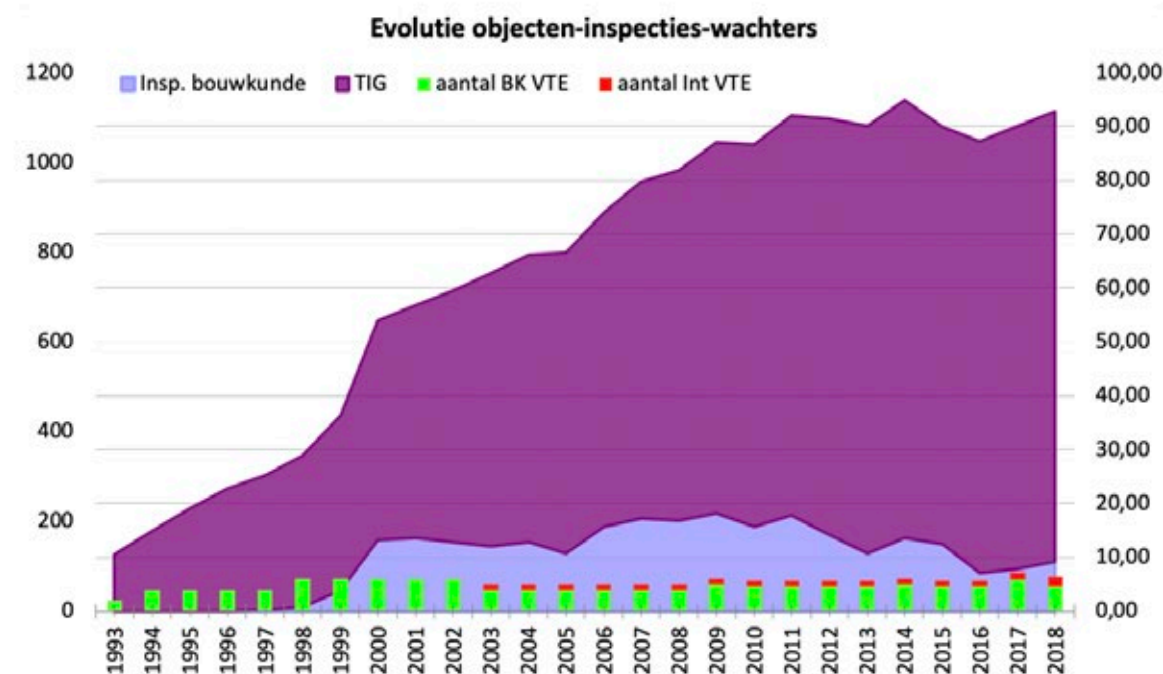
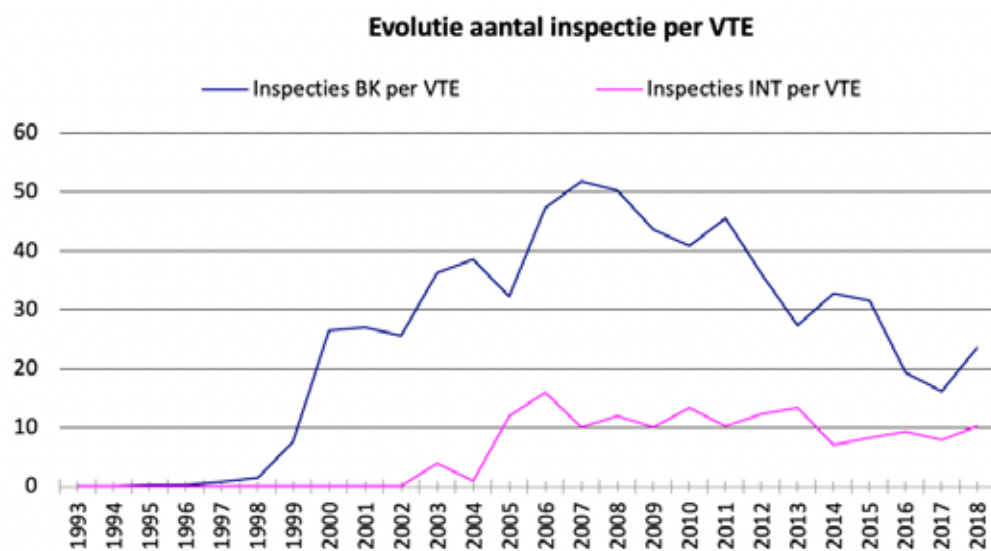
In 2017 zijn er 95 bouwkundige inspecties te noteren en 11 interieurinspecties, dus 106 inspecties in totaal. In 2018 staat de teller op 127 bouwkundige inspecties en 17 interieurinspecties in totaal dus 144. We mogen toch spreken van een gevoelige stijging van het aantal inspecties en nog meer van het aantal inspectie-uren en dit ondanks de onderbreking van 5 maanden van 1 VTE en lange ziekteperiodes. Niettemin halen we nog niet het

niveau van 2014. Te noteren is dat de interieurwachter ook moleninspecties uitvoert en dus voor een deel van de bouwkundige inspecties instaat. Vandaar dat het aantal interieurinspecties per VTE lager ligt dan in andere provincies (gemiddeld 13,33).

Na een terugval in 2016 inzake het aantal inspecties naar 93, is er een bescheiden remonte gebeurd in 2017 naar 106 inspecties en 144 inspecties in 2018. Dit blijft evenwel nog onder het aantal van 2015 liggen (156). Dit is voor een groot deel te wijten aan de langdurige ziekte en deeltijdse werkhervatting met progressieve tewerkstelling van één van de bouwkundige wachters wat een vermindering van 20% vertegenwoordigt (zie verder hoofdstuk 5).

Anderzijds is het aantal gefactureerde uren bouwkunde terug aan een opmars bezig: 942,5 uren in 2018, 901 uren in 2017 ten opzichte van 896 uren in 2015 en 762 in 2016. Dit houdt dus in dat het aantal uren per inspectie de voorbije jaren toegenomen is. Een directe verklaring is daar niet voor te vinden, behalve dat er redelijk wat nieuwe objecten te noteren waren waarvan de duur van de eerste inspectie sowieso langer duurt dan een herhaalinspectie. Het aantal herhaalinspecties is de laatste jaren geleidelijk aan het teruglopen terwijl de duur tussen het aantal inspecties vreemd genoeg toch vrij stabiel blijft (zie kerncijfers).

Tenslotte is in onderstaande grafiek de verhouding te zien tussen het aantal objecten, het aantal inspecties en het aantal wachters sinds 1993. De gestage groei van het aantal





erfgoedobjecten is zeer prominent zichtbaar (paarse curve met de rechteras, waarvan de cijfers met 10 moeten vermenigvuldigd worden) tot een bijna stabilisering de laatste 5 jaar. Meer naar onder te zien, is het aantal inspecties (blauwe curve), in de loop der jaren mee gegroeid tot iets minder dan 200 per jaar en vanaf 2012 teruggezak. Helemaal onderaan stellen de groene en rode blokjes het aantal wachters voor (respectievelijk bouwkundige en interieur). Vanaf 1998 is dit hetzelfde aantal gebleven met een omschakeling in 2003 naar 1 interieurwachter zonder extra wachters. Deze grafiek illustreert dat de jarenlange stagnatie van het personeelsbestand ten opzichte van een steeds groeiend objectenbestand zich geleidelijk ook doet gevoelen in het aantal inspecties. De gerealiseerde aanwerving in 2017 moet daar op termijn aan tegemoet komen

3.4 inspectievoertuigen

Om de inspecties te kunnen uitvoeren, beschikken de monumentenwachters uiteraard over de nodige dienstvoertuigen. Gezien de personeelsuitbreiding in 2017 is het wagenpark navenant uitgebreid. Dit is in 2018 uiteraard niet gewijzigd en het is de bedoeling om deze situatie nog meerdere jaren te kunnen behouden.

Vanaf 2017 rijden we dus met 3 grotere camionettes voor de bouwkundige wachters en een bestelwagen voor de interieurwachter. Al deze voertuigen zijn volledig uitgerust met allerlei materiaal om de inspecties op deskundige wijze te kunnen uitvoeren. De grotere camionettes beschikken ook over een ladderlift om het laden en lossen van ladders gebruiksvriendelijker te maken.

Het wagenpark van Monumentenwacht West-Vlaanderen bestaat eind 2018 uit volgende voertuigen.

- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2010 met nummerplaat 1-KTA-814
- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2015 met nummerplaat 1-NEB-390
- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2017 met nummerplaat 1-SXP-390
- een camionette Ford Transit Custom bouwjaar 2017 met nummerplaat 1-JKD-152

3.5 rapportagesoftware

Minstens even belangrijk als een inspectie is het rapport dat daaruit voortkomt. Er gebeurt geen inspectie of adviesverlening zonder een rapport. Zoals al aangegeven is de rapportagetijd veel langer dan die van een inspectie en hangt dit heel sterk af van de situatie, de complexiteit van een gebouw en ook de bouwkundige toestand. Als die toestand minder goed is en er dus veel op te merken is, zal het rapport dus langer worden. De rapporten zijn zeer waardevolle documenten, enerzijds als een neerslag van een inspectie en anderzijds als communicatie en aanbeveling naar de leden. Het is een cruciaal instrument in de werking van Monumentenwacht dat trouwens door architecten,

studiebureaus, aannemers, technische diensten van gemeenten en andere overheden als leidraad gebruikt worden voor een onderhoudsprogramma's, voor herstellingswerken en voor de opmaak van een restauratiedossier.

Sinds de wijziging van het decreet onroerend erfgoed met ingang van 2015 is een nieuw beleidsinstrument in voege gekomen met name de beheersplannen die vereist zijn als er een erfgoedpremie voor onderhoud of restauratie aangevraagd wordt. Omdat de toestandbeschrijving van een gebouw en een overzicht van de noodzakelijke werkzaamheden daar deel van uitmaakt, hebben de rapporten van Monumentenwacht nog meer aan belang gewonnen, zeker voor beschermde gebouwen waarvoor een restauratiepremie aangevraagd wordt. De vraag bleef toenemen in 2018 maar de reglementering veranderde weer in de loop van dat jaar met ingang vanaf 1 januari 2019. Uiteindelijk bleek dit instrument een zeer hoge extra administratieve last niet in het minste voor de erfgoedeigenaars en het agentschap zelf.

In de loop van 2018 is er nog een set aan belangrijke wijzigingen aan het decreet onroerend erfgoed aangekondigd waaronder een mogelijke extra premie van 10% ingeval van goed onderhoud van het erfgoed. Dit goed onderhoud kan onder andere aangetoond worden met rapporten van Monumentenwacht en ook met een onderhoudslogboek. Ook deze evolutie biedt kansen om de werking en rapporten meer te valoriseren en beter bekend te maken bij erfgoedeigenaars (weliswaar van beschermd erfgoed in dit geval). Meer daarover in het jaarverslag 2019 wanneer deze reglementeringen in voege gaan.

In de vorige jaarverslagen is omstandig toegelicht hoe de rapportage in volle transformatie was naar verdere automatisering en een Acces-based databank met vele ongemakken en discussies tot gevolg. Anderszijds was een overschakeling wel nodig om allerlei gegevens te kunnen uitfilteren. Voor het West-Vlaamse team is (na een overleg met de Oost-Vlaamse collega's en de koepel) afgesproken om in 2018 de nieuwe rapportagesoftware Maksbo voluit te testen voor de nieuwe objecten en waar mogelijk ook herhaalinsecties. In de loop van september is geëvalueerd dat er nog te weinig evolutie was en dat de software nog te ver afstaat van een kwalitatieve en vooral volledige rapportage. Na een volgende overleg met het Oost-Vlaamse team en de koepel in oktober is een consensus afgesproken. Er is een rapportagesjabloon ontwikkeld met een uitgebreidere structuur dat visueel volledig aansluit bij de Maksbo lay-out en aangevuld wordt in Maksbo met de conditiegegevens en verkorte posten.

Ook voor Maksin (de rapportagesoftware voor interieur) is er weinig evolutie te melden (zie vorige jaarverslagen). In 2017 is op koepelniveau beslist om Maksin 'on hold' te zetten en alle aandacht te leggen op iMaks in 2016-17 en daarna op Maksbo in 2017-18. De toepassing ervan was al een tijd ongelijk in de provincies. Anderzijds blijven de interieurwachters Maksin verder volgen en tips uitwisselen.

4

Jaarrekening 2018

4.1 financiële cyclus en financiële verrichtingen in BBC

Een fundamenteel gegeven voor het APB is de verplichting om in te stappen in BBC oftewel de Beleids- en Beheerscyclus volgens het model opgelegd door de Vlaamse overheid. De opmaak van het budget en het meerjarenplan 2015-2019 vormde daarin uiteraard het sleutelinstrument.

De **uitgaven- en inkomstenstructuur** van Monumentenwacht is echter net zoals in de vorige jaren vrij eenvoudig en duidelijk leesbaar: inzake uitgaven gaat het in hoofdzaak over personeelskosten (83,95 % van de totaalcost) en anderzijds gewone werkingskosten zoals kantoomateriaal, telefoonkosten, portkosten, drukwerk, klimmateriaal, beroepskledij, brandstoffen en onderhoud voertuigen, opleidingen, promotiekosten, zitpenningen enz.

Inkomsten bestaan voor het grootste deel uit subsidies van het provinciebestuur en eigen inkomsten uit lidgelden en inspecties. Een investeringsbudget is nodig voor de aankoop van dienstwagens met inrichting, computers, laptops, printers en de daaraan verbonden

software- en licentiekosten alsook voor de aankoop van meubilair en rollend materieel. Het financieel overzicht wordt hierna toegelicht aan de hand van de staat van kosten en opbrengsten en de balans 2018.

4.2 waarderingsregels

Conform artikel 140 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 25 juni 2010 (Regelgeving voor AGB's, APB's en OCMW-verenigingen) bepaalt de deputatie de waarderingregels voor APB's. Dit houdt in

- _ de waardering van de inventaris van al de bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van het bestuur van welke aard ook
- _ de vorming en de aanpassing van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten
- _ de herwaarderingen

Om zoveel mogelijk in lijn te komen met de andere APB's van de provincie werden de bestaande waarderingregels van Monumentenwacht West-Vlaanderen geactualiseerd en op 31/08/2017 door de deputatie goedgekeurd.

4.3 staat van kosten en opbrengsten 2018

J7: DE STAAT VAN OPBRENGSTEN EN KOSTEN 2018		
	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Kosten	1.629.703,39	573.789,33
A. Operationele kosten	1.629.703,39	573.738,10
1. Goederen en diensten	74.956,82	70.240,41
2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	528.627,57	476.027,22
3. Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	26.050,44	26.641,71
4. Specifieke kosten sociale dienst OCMW	0,00	0,00
5. Toegestane werkingsubsidies	0,00	0,00
6. Andere operationele kosten	1.000.068,56	828,76
B. Financiële kosten	0,00	51,23
C. Uitzonderlijke kosten	0,00	0,00
1. Minwaarden bij de realisatie van vaste activa	0,00	0,00
2. Toegestane investeringsubsidies	0,00	0,00
II. Opbrengsten	1.701.537,67	685.042,65
A. Operationele opbrengsten	1.701.309,17	685.042,65
1. Opbrengsten uit de werking	73.569,91	69.182,25
2. Fiscale opbrengsten en boetes	0,00	0,00
3. Werkingssubsidies	627.739,26	615.430,65
a. Algemene werkingssubsidies	627.739,26	615.430,65
b. Specifieke werkingssubsidies	0,00	0,00
4. Recuperatie specifieke kosten sociale dienst OCMW	0,00	0,00
5. Andere operationele opbrengsten	1.000.000,00	429,75
B. Financiële opbrengsten	228,50	0,00
C. Uitzonderlijke opbrengsten	0,00	0,00
III. Overschot of Tekort van het boekjaar	71.834,28	111.253,32
A. Operationeel overschot of tekort	71.605,78	111.304,55
B. Financiële overschot of tekort	228,50	-51,23
C. Uitzonderlijk overschot of tekort	0,00	0,00
IV. Verwerking van het overschot of tekort van het boekjaar	71.834,28	111.253,32
A. Operationeel overschot of tekort	0,00	0,00
B. Financiële overschot of tekort	0,00	0,00
C. Uitzonderlijk overschot of tekort	71.834,28	111.253,32

4.3.1. Kosten

Goederen en diensten

Hierin worden de kosten opgenomen die inherent zijn aan de exploitatie bv. aankoop gebruiksgoederen, telefonie, prestaties van derden, opleiding, enz.....

2014	45.309,03	13,39%
2015	48.673,19	10,12%
2016	54.050,66	11,46%
2017	70.240,41	12,24%
2018	74.956,82	11,90%

Het absoluut cijfer van de werkingkosten is in stijgende lijn maar het procentueel aandeel blijft rond de 12 % (behalve in 2017 wegens de investering in twee dienstwagens.)



Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

Hierin worden alle kosten opgenomen met betrekking tot het personeel (lonen, vakantiegeld, eindejaarspremie, sociale lasten werkgever en werknemer, maaltijdcheques, verzekeringen enz.

2015	419.953,19	87,27%
2016	407.467,27	86,41%
2017	476.027,22	82,96%
2018	528.627,57	83,95%

Het aandeel personeelskosten schommelt dus tussen de 83% en 87% van de totale uitgaven.

Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

Materiële vaste activa zijn onderhevig aan technische slijtage (door het gebruik ervan) en economische slijtage (door bv. veroudering). Het gebruik spreidt zich uit over verschillende boekjaren. Om te vermijden dat de kosten van de aankoop enkel zouden wegen op het resultaat van het boekjaar waarin ze aangeschaft werden, worden deze kosten gespreid over de geschatte levensduur via de afschrijvingen (bv. auto's op 5 jaar).

2014	7.236,37	2,14%
2015	11.653,19	2,42%
2016	9.212,39	1,95%
2017	26.641,71	4,65%
2018	26.050,44	4,14%

Door de aankoop van 2 nieuwe bestelwagens steeg het bedrag in 2017 tot 4,65 %. Ook in 2018 bleef dat nog boven de 4%

Andere operationele en financiële kosten

2014	6.302,37	1,86%
2015	751,89	0,15%
2016	710,66	0,16%
2017	828,76	0,14%
2018	68,56	0,01%

IWe houden hier dan ook geen rekening met het 'geparkeerde geld' voor het erfgoeddepot te Brugge. Hiervan werden zowel de ontvangst als de kost afgeboekt in 2018.

De financiële kosten voor het houden van een zicht- en spaarrekening bedroegen in 2014 112,19 euro of 0.04% van alle kosten. In 2015 betaalden we 171,67 euro of 0,04% van alle kosten. In 2016 betaalden we nog slechts 100,00 euro of 0,02% van alle kosten. In 2017

daalde dit bedrag zelfs tot 51,23 euro of 0,01%. Deze kost daalt permanent en de inkomsten evengoed. In 2018 werden geen bankkosten aangerekend.

4.2.2. Opbrengsten

Opbrengsten uit de eigen werking

Dit is de som van de lidgelden en inspectievergoedingen.

2014	49.171,30	19,10%
2015	56.185,01	11,20%
2016	63.299,07	11,50%
2017	69.182,25	10,10%
2018	73.569,91	10,49%

Het aandeel eigen inkomsten daalde in 2017 vooral door de eenmalige sterke stijging van de personeelskosten na de aanwerving van 2 extra wachters. Het absolute cijfer van de opbrengsten uit eigen werking is in stijgende lijn, het procentueel aandeel **(10,49%)** blijft flirten met de grens tussen 10% en 11%.

Werkingsubsidies:

2014		79,65%
2015	440.725	87,90%
2016	485.420,59	88,17%
2017	615.430,65	89,84%
2018	627.739,26	89,48%

De enige opbrengst blijft hier de provinciale subsidie. vanaf 2017 ontvingen we een verhoogde werkingssubsidie om de extra loonkosten te kunnen financieren.

Andere operationele ontvangsten en financiële opbrengsten

In 2014 boekten we hier 2.242,52 euro of 0,87% van alle inkomsten. In 2015 boekten we hier 4.477.85 euro of 0,89% van alle inkomsten. Voor 2016 bedroeg dit 1.769,85 of 0,32% van alle inkomsten. In 2017 bracht de verkoop van de Peugeot Partner nog 429,75 euro op of 0,06% van alle inkomsten. In 2018 konden we enkel de bruto-intrest boeken van het geparkeerde budget (1 miljoen euro) voor het erfgoeddepot: 228,50 euro of een verwaarloosbare **0,03%** van alle inkomsten.



4.2.3. Resultaatverwerking:

De jaarrekening 2018 van het APB Monumentwacht geeft volgende resultaat: opbrengsten: € 701.537,67 - kosten: € 629.703,39 = winst van het boekjaar: **€ 71.834,28 euro**.

4.4 balans 2018

J6: DE BALANS 2018		
ACTIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Vlottende activa	1.433.748,78	360.807,46
A. Liquide Middelen en geldbeleggingen	1.415.395,60	345.539,41
B. Vorderingen op korte termijn	17.397,12	14.398,83
1. Vorderingen uit ruiltransacties	17.397,12	14.141,03
2. Vorderingen uit niet-ruiltransacties	0,00	257,80
C. Voorraden en bestellingen in uitvoering	880,44	869,22
D. Overlopende rekeningen van het actief	75,62	0,00
E. Vorderingen op lange termijn die binnen het jaar vervallen	0,00	0,00
II. Vaste activa	57.699,51	80.601,88
A. Vorderingen op lange termijn	0,00	0,00
1. Vorderingen uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Vorderingen uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
B. Financiële vaste activa	0,00	0,00
1. Extern verzelfstandigde agentschappen	0,00	0,00
2. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en soorgelijke entiteiten	0,00	0,00
3. Publiek-Private Samenwerkingsverbanden	0,00	0,00
4. OCMW-verenigingen	0,00	0,00
5. Andere financiële vaste activa	0,00	0,00
C. Materiële vaste activa	56.882,09	78.967,03
1. Gemeenschapsgoederen	56.882,09	78.967,03
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Wegen en overige infrastructuur	0,00	0,00
c. Installaties, machines en uitrusting	4.762,37	4.997,21
d. Meubilair, kantooruitrusting en rollend materieel	52.119,72	73.969,82
e. Leasing en soortgelijke rechten	0,00	0,00
f. Erfgoed	0,00	0,00
2. Bedrijfsmatige materiële vaste activa	0,00	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Installaties, machines en uitrusting	0,00	0,00
c. Meubilair, kantooruitrusting en rollend materieel	0,00	0,00
e. Leasing en soortgelijke rechten	0,00	0,00
3. Overige materiële vaste activa	0,00	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Roerende goederen	0,00	0,00
4. Immateriële vaste activa	817,42	1.634,85

4.4.1 Activa

4.4.1.1 Vlottende activa

A) Liquide middelen en geldbeleggingen

Het eindtotaal aan thesauriemiddelen (zicht- en spaarrekening en kasgeld) bedroeg

2014	173.163,95	92,73%
2015	217.385,90	85,17%
2016	259.722,59	86,67%
2017	345.539,41	78,28%
2018	415.395,60	95,77%

B) vorderingen op korte termijn

Hier vinden we het bedrag van de nog te innen facturen en het tegoed van de btw.

Jaar	Bedrag	Percentage
2014	2.302,02	1,24%
2015	5.046,04	1,98%
2016	15.009,90	5,01%
2017	14.398,83	3,26%
2018	17.397,12	4,01%

C) Voorraden en bestellingen in uitvoering

Jaar	Bedrag	Percentage
2014	825,81	0,44%
2015	907,46	0,36%
2016	844,96	0,28%
2017	869,22	0,20%
2018	880,44	0,20%

Dit bedrag vertegenwoordigt onze voorraad (leistenen, leihaken, teerband,...)

D) Overlopende rekeningen van het actief

Betreft een correcte boekhoudkundige verwerking van de intresten voor het erfgoeddepot; Vertegenwoordigt in 2018 een bedrag van 75,62 euro of **0.02%**

4.4.1.2 Vaste activa

Materiële en Immateriële vaste activa

Hier kunnen we de evolutie volgen van onze investeringsgoederen: de aanschafwaarde – de geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen over de voorbije jaren.

De restwaarde vertegenwoordigde in 2014 nog 66.615,15 euro en we schreven 55.641,55 af waardoor een boekwaarde overbleef van 10.447,64 euro.

In 2015 werd een nieuwe lichte vrachtwagen aangekocht waardoor de waarde van onze vaste activa steeg tot 31.892,21 euro of 12,49% van al onze activa.

In 2016 kochten we enkel een tablet aan ten behoeve van inspecties van ons funerair erfgoed (Maksfun). De waarde van onze vaste activa daalde na afschrijvingen tot 24.094,75

of 8,04% van al onze activa.

In 2017 dienden we door de uitbreiding van het team extra investeringen te doen: 2 nieuwe bestelwagens, laptops met toebehoren en wat meubilair. Onze vaste activa sloten daarom af op 80.601,88 euro of 18,26% van alle activa.

In 2018 kochten we enkel 2 laptops met toebehoren. Onze vaste activa sloten einde van het boekjaar af op 57.699,51 euro of **13,30%** van alle activa.

J6: DE BALANS 2018		
PASSIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Schulden	1.024.166,61	45.961,94
A. Schulden op korte termijn	1.024.166,61	45.961,94
1. Schulden uit ruiltransacties	23.503,05	45.961,94
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op korte termijn uit ruiltransacties	23.503,05	45.961,94
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	1.000.640,87	0,00
3. Overlopende rekeningen van het passief	22,69	0,00
4. Schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen	0,00	0,00
B. Schulden op lange termijn	0,00	0,00
1. Schulden uit ruiltransacties	0,00	0,00
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	0,00
1. Pensioenen een soortgelijke verplichtingen	0,00	0,00
2. Overige risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op lange termijn uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
I. Nettoactief	467.281,68	395.447,40
TOTAAL PASIVA	1.491.448,29	441.409,34

4.4.2. Passiva

Schulden op korte termijn: dit bedrag bevat voornamelijk de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing en RSZ alsook nog een paar leveranciersfacturen waarvan de factuur nog betrekking had op 2018 maar pas vereffend werden begin januari 2019.

4.3.3. Resultaatverwerking

Het verschil tussen het actief 491.448,29 euro (onze rijkdom) en passief 24.166,61 euro (onze schulden) geeft ons een netto-actief van 467.281,68 euro. Na 5 jaar overgang van VZW naar APB is dit een stevig gecumuleerd bedrag geworden. Het is noodzakelijk om een reserve te hebben voor onverwachte of noodgevallen tot op bepaalde hoogte. De hoogte van deze reserve laat toe te investeren in de werking van Monumentenwacht vanaf 2019.

4.5 digitale rapporteringen

De jaarrekening in de BBC-suite bevat echter meer dan alleen maar een staat van kosten en opbrengsten en een balans. Om een volledig beeld te krijgen van de financiële toestand dienen volgende documenten bijgevoegd.

- _ Beleidsnota:
 - Doelstellingenrealisatie
 - J1: Doelstellingenrekening
- _ Financiële nota
 - J2: Exploitatier rekening (enkel totaal)
 - Investeringsrekening
 - J3: Investeringsverrichtingen van het financieel boekjaar (totaal)
 - J4: Rekening van de afgesloten investeringsenveloppen
 - J5: Liquiditeitenrekening
- _ Samenvatting algemene rekeningen
 - J6: Balans
 - J7: Staat van opbrengsten en kosten

Bij de jaarrekening hoort ook een toelichting die deze document verduidelijkt. Ze bevat alle begeleidende en aanvullende informatie die niet in de jaarrekening zelf is opgenomen, maar die wel relevant is om de beslissing erover te onderbouwen. De boekhoudkundige toelichting van de jaarrekening omvat het volgende.

Toelichting bij de exploitatier rekening

- _ Verklaring van de belangrijke verschillen tussen de gerealiseerde en de gebudgetteerde ontvangsten en uitgaven
- _ TJ1: exploitatier rekening per beleidsdomein
- _ TJ2: evolutie exploitatier rekening

Toelichting bij de investeringsrekening

- _ Verklaring van de belangrijke verschillen tussen de gerealiseerde en de gebudgetteerde ontvangsten en uitgaven
- _ TJ3: investeringsverrichtingen per beleidsdomein
- _ TJ4: Evolutie investeringsverrichtingen
- _ TJ5: Stand van de kredieten per investeringsenveloppe
- _ TJ6: Evolutie liquiditeitenrekening

Overzicht van de verstrekte werkings- en investeringsverrichtingen

Toelichting bij de samenvatting van de rekeningen

- _ TJ7: Toelichting bij de balans
- _ Waarderingsregels
- _ Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Al deze documenten vormen samen de jaarrekening 2018 volgens de BBC-regels. Deze worden in digitale vorm aangeleverd aan het Agentschap Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid via het digitaal loket. Daarnaast vereist de BBC-reglementering dat er aangiften per kwartaal gebeuren van alle financiële verrichtingen van het autonoom provinciebedrijf.

4.6 bedrijfsrevisor: nazicht jaarrekening 2018

Ingevolge artikel 236bis, § 1 van het provinciedecreet van 9 december 2005 (BS 29 december 2005) moet Monumentenwacht een bedrijfsrevisor aanstellen om de jaarrekening en alle financiële handelingen van het APB te controleren. Na drie jaren met Guido Degrande als commissaris gewerkt te hebben, heeft de deputatie geoordeeld om een gezamenlijke bedrijfsrevisor aan te stellen voor haar drie autonome provinciebedrijven, Westtoer, Vonk en Monumentenwacht. Deze opdracht werd door de provincieraad voor de boekjaren 2018 - 2024 toevertrouwd aan BDO Bedrijfsrevisoren CVBA uit Roeselare-Gent, vertegenwoordigd door Bruno Claeys, Bedrijfsrevisor.

Op grond van deze wetsbepaling vloeit de bundel voort die de volgende verslagen bevat:

- _ commissarisverslag over de samenvatting van de algemene rekeningen en de toelich-

ting bij de samenvatting van de algemene rekeningen binnen de beleids-en beheerscyclus (BBC) conform het provinciedecreet en de uitvoeringsbesluiten betreffende het boekjaar afgesloten op 31 december 2017 (art. 236bis, § 1 *juncto* 236, laatste lid van het provinciedecreet *juncto* het BBC-besluit en het Ministerieel besluit BBC);

- commissarisverslag inzake de controle voor het boekjaar 2017 op de financiële informatieverstrekking binnen de beleids-en beheerscyclus (BBC) (art. 236bis, § 1 *juncto* 236, laatste lid van het provinciedecreet *juncto* het BBC-besluit en het Ministerieel besluit BBC);
- commissarisverslag over de niet-financiële informatieverstrekking binnen de beleids-en beheerscyclus (BBC) betreffende het boekjaar afgesloten op 31 december 2017 (art. 236bis, § 1 *juncto* 236, laatste lid van het provinciedecreet *juncto* het BBC-besluit en het Ministerieel besluit BBC).

Deze 3 verslagen dienen in onderlinge samenhang te worden gelezen en kunnen niet afzonderlijk van elkaar worden gezien of gebruikt.

Voor het boekjaar 2018 leverde de bedrijfsrevisor na grondige controle deze verslagen af met een "oordeel zonder voorbehoud". Dit betekent dat de boekhouding een getrouw beeld geeft van het vermogen en de financiële toestand van het APB Monumentenwacht per 31/12/2018

5

Personeel

5.1 personeelsbestand

De evolutie van het personeelsbestand is geschetst in het jaarverslag 2014. Na een snelle groei in de eerste jaren van Monumentenwacht is sinds 1998 het aantal medewerkers bijna 20 jaar lang gestagneerd op 6 wachters en een secretaris-coördinator. Het jaar 2017 heeft daar uiteindelijk een kentering in gebracht dankzij de beslissingen van de Raad van Bestuur gevolgd door de deputatie en provincieraad die akkoord waren met een verhoging van de dotatie aan Monumentenwacht West-Vlaanderen (zie jaarverslag 2017). Het team kon in de loop van 2017 uitbreiden met twee voltijdse eenheden: een bouwkundige wachter en een interieurwachter, tegemoet komend aan de lang geformuleerde personeelsambities. Essentieel daarbij is dat een versterking van de kerntaken van Monumentenwacht noodzakelijk is vooraleer nieuwe ambities in te plannen.

Op 1 augustus 2017 zijn twee vrouwelijke monumentenwachter Sara Huycke (interieur) en Sofie Lambein (bouwkunde) in dienst gekomen als laureaten van een aanwervingsprocedure in het voorjaar van 2017. Na afloop van de inwerkperiode van 6 maanden eind januari 2018 met een gunstige evaluatie, werden beide dames definitief bevestigd in hun



functie van monumentenwachter door de Raad van Bestuur op 21 februari 2018. Enkele maanden later verliet de nieuwe monumentenwachter bouwkunde Sofie Lambein opnieuw ons team omdat zij een opportuniteit had om opnieuw bij haar vorige werkgever Monumentenwacht Oost-Vlaanderen aan de slag te gaan. Nadat haar uitdiensttreding ingegaan was per 1 mei, werd de werfreserve aangesproken uit de procedure van het jaar voordien. Dan bleek snel dat de drie eerstvolgende kandidaten reeds veranderd waren van job en niet meer beschikbaar waren voor een betrekking bij Monumentenwacht West-Vlaanderen. Gelukkig was nog één kandidaat daar wel toe bereid weliswaar pas na het stopzetten van zijn zelfstandige activiteit. Zo kwam Ramses Vlaminck uit Damme als bouwkundig monumentenwachter in dienst vanaf 1 september 2018. Hij kreeg prompt een opleiding klimtechnieken en andere vaardigheden en werd vrij snel operationeel binnen het team. Zijn inwerktijd liep nog door tot eind februari 2019 maar de tussentijdse evaluatie gaf na drie maanden al aan dat hij een gedreven en gemotiveerde monumentenwachter zou worden.

Zo zal het team opnieuw op zijn inspectiecapaciteit van 8 VTE kunnen komen vanaf medio 2019 wat toch een onderbreking betekende van een viertal maanden in de opgaande trend vanaf zomer 2017. Ondertussen zijn er twee monumentenwachters ook deeltijds gaan werken: een monumentenwachter interieur stapte om gezinsredenen (opgroeïende kinderen) over naar 4/5 tewerkstelling vanaf 1 mei 2018 en een monumentenwachter bouwkunde bestendigde de deeltijdse tewerkstelling van 65% na twee jaar progressieve werkhervatting in 2016-17. Dit betekent opnieuw een lichte daling van de inspectiecapaciteit met 55% of een halve VTE wat onderwerp zal worden van een herziening in het licht van een personeelwissel in de loop van 2019.

5.2 wervingsprocedure

Aangezien de monumentenwachter bouwkunde met de grootste anciënniteit Jean-Pierre Inghelbrecht met pensioen gaat vanaf 1 juli 2019 en de wervingsreserve uit 2017 na een jaar al uitgeput bleek na de personeelwissel in de loop van 2018, was een nieuwe wervingsprocedure noodzakelijk, althans voor bouwkunde. De Raad van Bestuur stemde op de vergadering van 13 juni in met de openstelling van een vacature, de functieomschrijving en het profiel en het opstarten van de procedure. Er is ook aangegeven om de vacaturebekendmaking reeds begin augustus uit te voeren via diverse kanalen om de kandidatuurstelling te kunnen afsluiten op 16 september. De werkwijze was sterk vergelijkbaar met die van 2017 (zie jaarverslag 2017).

In de loop van de zomer is ook een selectiecommissie samengesteld met drie externe juryleden, twee interne en een secretaris. Opnieuw bleek de advertentiewijze via uiteenlopende kanalen een bescheiden succes want er dienden zich initieel 28 kandidaten aan. Wat niet evident is voor een specifieke functie van monumentenwachter.

De selectieprocedure bestaat uit 3 eliminerende onderdelen met telkens een doorstroming naar de volgende selectiestap voor de geslaagde kandidaten: 1. selectie op CV, motivatiebrief en bewijsstukken door de juryleden, 2. een competentiegericht interview, 3. Een praktische proef op locatie waarbij vaardigheden en inzichten getest worden, inclusief de schriftelijke opmaak van een proefrapport na inspectie.

De jury heeft op 18 september een eerste voorstel van selectie gedaan heeft op basis van CV dat aan de Raad van Bestuur voorgelegd is voor het vervolgtraject. Daaruit zijn 9 kandidaten weerhouden voor een mondelinge proef die bestaat uit een competentiegericht interview. Op dat gesprek dat plaatsvond op 9 oktober dienden zich 8 kandidaten



aan waarvan er 5 uitgenodigd werden naar de volgende selectiestap. Voor de praktische proef op 30 oktober meldden zich uiteindelijk 4 kandidaten aan omdat er één kandidaat afhaakte. De vier overgebleven kandidaten hebben de praktische proef op de kerk van Damme inclusief de opmaak van een proefrapport met succes doorlopen en werden door de jury als geslaagd bevonden. Dit stemde overeen met de quoteringen van de monumentenwachters bouwkunde die de praktische proef om veiligheidsredenen mee volgden. Er is tegelijk een rangorde opgesteld waarbij Benjamin Verstringe uit Ruiselede als laureaat uitkwam. Hij werd dan ook voorgesteld aan de Raad van Bestuur van 21 november en aangesteld om het team te verwoegen. Na onderhandeling kreeg hij een contract aangeboden eind 2018 met ingang vanaf 1 maart 2019. Zo is er nog een overlapping zodat de oudere monumentenwachter zijn ervaring en expertise kan doorgeven aan zijn opvolgers.

De Raad van Bestuur verklaarde zich met de goedkeuring van het proces verbaal van de volledige procedure, ook akkoord met de wervingsreserve van de drie andere geslaagde kandidaten Hilke Tuezney, Bart Clicteur en Elio Roets (in deze volgorde). Dit is geen overbodige luxe gezien de hiervoor geciteerde daling van inspectiecapaciteit en achterstand in herhaalinspecties. Dat laat de mogelijkheid open om een aanvullende aanwerving te doen zonder extra wervingsprocedure wat toch arbeidsintensief is en bovendien soepel in te spelen op onverwachte personeelsveranderingen zoals we die ondervonden hebben in de loop van 2018.

Ook in de loop van 2018 hebben de 2 coördinatoren Reinoud Van Acker en Stefaan Carlier, gedetacheerd vanuit het provinciebestuur, zich meer dan voltijds verder ingezet voor de goede werking van Monumentenwacht West-Vlaanderen. Beiden werkten heel nauw samen om alle beleidsmatige, administratieve en financiële processen in goede banen te leiden met korte overlegmomenten meerdere keer per week. Daar kwam vanaf de zomer van 2018 nog de voorbereiding en oprichting van een provinciale erfgoeddienst bij waar Monumentenwacht in geïntegreerd zal worden (zie verder hoofdstuk 9).

5.3 integratie en inwerktijd

De job van monumentenwachter vergt een specifieke aanpak inzake opleiding. Er komen immers heel wat uiteenlopende aspecten bij kijken: inspectie-ervaring, schadebeelden herkennen en interpreteren, materialenkennis, klimvaardigheden en laddergebruik, rapporten schrijven, rapportage- en databanksoftware aanleren, expertise-opbouw, relatie met de abonnees, enz... En dit alles met aandacht voor integratie binnen het team en kennismaking met de koepel en andere monumentenwachtverenigingen. Dit maakt dat de opleiding of inwerktijd voor monumentenwachter toch een hele tijd in beslag neemt.

Een deel van de opleiding wordt door de koepel Monumentenwacht Vlaanderen georganiseerd zoals industriële touwtechnieken, softwareprogramma's en specifieke expertise en workshops (zie ook punt 5.5). Dit gebeurde in de loop van het najaar voor onze nieuwe



wachter Ramses Vlaminck. Uiteraard bleef een inwerktijd zinvol zoals ook voorzien in de rechtspositieregeling een periode van zes maanden. Daarbij zijn er drie belangrijke momenten van gesprek met de coördinator namelijk bij indiensttreding, een tussentijds gesprek na 3 maanden en een eindevaluatiegesprek na 6 maanden (gepland eind februari 2019). Daarna kan de definitieve aanstelling aan de Raad van Bestuur voorgelegd worden. Uiteraard blijven de dagelijkse contacten op de werkvloer minstens even belangrijk zowel met de collega-wachters als met de coördinatoren.

Binnen het West-Vlaamse team zijn afspraken gemaakt dat de nieuwe bouwkundige wachter met alle inspectieteams meermaals op inspectie gaat en alles grondig mee volgt. Elk heeft zowat een eigen stijl eigen te maken die voldoet aan de kwaliteitsnormen. Vrij snel heeft Ramses zich het rapportagesysteem eigen gemaakt van bepaalde gebouwen en na een viertal maanden al enkele dossiers van diverse wachters overgenomen.

De personeelwissel in de loop van 2018 had geen impact op de aankoop van meubilair en dienstwagens, enkel moest aangepaste werkuitrusting voorzien worden. Voor een goede uitvoering van de job is het immers van belang dat de medewerkers over een volledig set aan kwalitatief werkmateriaal beschikken.

5.4 vakbondsoverleg

Na de installatie van het vakbondsoverleg bij het APB Monumentenwacht in 2014, het zogenaamde BOC-HOC (bijzonder en hoger overlegcomité), is de samenstelling van het vakbondsoverleg in de loop der jaren regelmatig gewijzigd door verschuivingen binnen de respectievelijke organisaties. Na de transitie van de provinciale diensten cultuur, welzijn, jeugd en sport, is de samenstelling in 2018 opnieuw wat aangepast. De vertegenwoordiging in 2018 bestaat uit volgende afgevaardigden (zoals ook opgenomen in het arbeidsreglement):

- _ namens het ACV-openbare diensten: Johan Beernaert, Lieven Vergauwen, Glenn Gevaert
- _ namens het ACOD: Christophe Coppejans-Trips, Mathieu Godefroidt, Peter Focquaert
- _ namens het VSOA: Ingrid Daveloose, Geert Dyserinck
- _ voor de werkgever: Myriam Vanlerberghe en Reinoud Van Acker
- _ vanuit de personeelsdienst van de provincie: Hilde Vandromme en Karel Eeckhout

Op 29 mei 2018 is een vergadering doorgegaan met de afgevaardigden van de vakorganisaties. Voornaamste aanleiding was de intentie tot opstart van een wervingsprocedure in het najaar na het ontslag van een monumentenwachter bouwkunde en de voorzien pensionering in de loop van 2019. Het vakbondsoverleg verklaarde zich akkoord met de motivatie, de aanwervingsvoorwaarden, de voorgestelde selectieprocedure bekendmaking en de verdere werkwijze.

Tegelijk is ook het document besproken aangaande privacy-rechten van het personeel naar aanleiding van de GDPR (zie hoofdstuk 1.4). Omdat de persoonsgegevens van medewerkers daar ook onder vallen, is een document opgesteld ten behoeve van de wachters met kennisgeving van hun eigen rechten. Dit omvat echter ook hun plichten ter bescherming van de persoonsgegevens van de leden en contactpersonen van abonnees en leveranciers waar de wachters ook dagelijks mee omgaan. Discretie ten aanzien van abonnees is altijd al een belangrijke deontologische regel binnen Monumentenwacht geweest zowel met persoonsgegevens als met alle vormen van rapportinformatie. Dit document werd goedgekeurd zodat het kon voorgelegd worden aan alle medewerkers.

Tenslotte is ook de instelling van de zomerruuregeling per 1 juni goedgekeurd, een maand vroeger dan voorzien in het arbeidsreglement. Deze regeling waarbij men een uur vroeger kan beginnen werken (vanaf 7 uur) en een uur vroeger stoppen (vanaf 15 uur) met behoud van 7u36 per dag, vindt dus toepassing voor de maanden juni-juli-augustus. Ondertussen werd ook een kleine fout in het uurrooster rechtgezet. Het arbeidsreglement is in die zin aangepast, bekrachtigd in een protocol van akkoord met de drie vakorganisaties.

5.5 opleiding, vorming en bijscholing

Het belang van permanente vorming en training voor Monumentenwacht is uitvoerig beschreven in het jaarverslag 2014 en volgende jaren. Niet alleen klimtechnieken dienen jaarlijks geoefend en getraind maar ook constante expertise-opbouw is noodzakelijk. Een efficiënte en kwalitatieve organisatie is een lerende organisatie. De koepelvereniging Monumentenwacht Vlaanderen vzw neemt hier ook een belangrijke rol voor haar rekening door het organiseren van de klimtrainingen en opleidingen op maat van de wachters waar mogelijk.

Het vormingsreglement vormt een principiële kader voor allerlei praktische afspraken omtrent vorming en opleiding. In de praktijk wordt uitgekeken naar relevant vormingsaanbod en al dan niet ingegaan op allerlei initiatieven die zich aanbieden. De voorstellen komen via diverse kanalen binnen en worden besproken op het teamoverleg waaruit praktische afspraken volgen inzake deelname en inschrijvingen, documentatie, inhoudelijke terugkoppeling enz... Eén van de wachters neemt de taak op zich om een jaaroverzicht bij te houden van alle gevolgde opleidingen door elke wachter.

Een belangrijk aandeel van de gevolgde opleidingen bestaat dus uit klimtrainingen wat een onderdeel uitmaakt van het veiligheidsbeleid (zie hoofdstuk 6) alsook de jaarlijkse EHBO-bijscholing. Daarnaast zijn er meerdere studiedagen, workshops of infosessies gevolgd omtrent onderwerpen die verband houden met de opdracht van Monumentenwacht zowel bouwkunde als interieur.



In 2018 waren dat in totaal 19 opleidingsinitiatieven waar één of meerdere van onze wachters aan hebben deelgenomen. Uitzonderlijk volgt het volledige team een bepaalde studiedag als dit relevant is voor de job.

- 08/01/18 Interne klimoefening, te Antwerpen K2, Alle bouwkundige wachters
- 14/02/18 Topstukkenraad overleg in Brugge (Brecht en Sara)
- 22/03/18 Interne klimoefening, Normalschool Brugge (alle wachters)
- 28/03/18 Fabrieksschoorstenen in Tiegem (alle bouwkundige wachters)
- 10/04/18 Interne klimoefening, Brandweer Zonnebeke (alle wachters)
- 23 en 24/04/18 Gel Cleaning, Sara
- 25/04/18 studiedag onderhoud begraafplaatsen CWGW Ieper (Patrick, Alex en Tracy)
- 14/05/18 Teach the teacher 'klimaatbeheersing' (Brecht en Sara)
- 22/05/18 Steenherstel Antwerpen, (alle bouwkundige wachters en Brecht)
- 04/06/18 Natuursteen herkenning (Tracy, Sara, Jean-Pierre en Alex)
- 07/06/18 Interne klimoefening (alle bouwkundige wachters)
- 19/06/18 Erfgoed-Energie-Loket (alle bouwkundige wachters)
- 21/06/18 EHBO-opleiding in Brugge (alle wachters, Reinoud en Stefaan)
- 06/09/18 Interne klimoefening met EHBO, Brandweer Zonnebeke (alle wachters)
- 11/09/18 Asbestherkenning (Ramses)
- 18/09/18 Klimopleiding (Ramses met Alex)
- 20 en 21/09/18 Tweedaagse klimopleiding en laddergebruik in Gent (alle wachters behalve JP)
- 05/10/18 Renoresto renovatiebeurs Brussel (Tracy, Patrick, Ramses en Reinoud)
- 12/10/18 WTCB/KIK Brussel, (Tracy, Peter, Patrick, Jean-Pierre, Alex, Ramses)
- 08 en 09/11/18 Klimopleiding Antwerpen (Ramses)
- 09/11/18 WTA studiedag (Tracy, Alex)
- 16/11/18 Opleiding klimaat (Sara)
- 16/11/18 Interne klimoefening, brandweer Zonnebeke (alle wachters)
- 27/11/18 Werkplaatsbezoek havenkranen Gent (Patrick, Ramses)
- 29/11/18 Platte daken STD (Tracy, Jean-Pierre, Alex, Ramses)
- 3/12/18 Klimtraining evaluatie Antwerpen K2 (alle wachters zonder Brecht en Tracy)
- 5/12/18 Onderzoeksrapport in Brugge (Tracy, Alex, Ramses en Reinoud)
- 15/12/18 'Smeerlapperij' onderhoudsproducten voor draaiend erfgoed, Gistel (Tracy, Brecht, Jean-Pierre, Alex, Ramses, Reinoud)

Uit dit alles blijkt dat elke wachter gemiddeld een negental opleidingen bijgewoond heeft in 2018. De koepel hanteert een richtinggevend kader van gemiddeld 6 opleidingen per jaar naast de 6 klimtrainingen. Dit is een beduidende stijging en zelfs verdubbeling ten opzichte van 2017 (gemiddeld 4 per wachter). Veel hangt af van het aanbod en de relevantie van de opleidingen en studiedagen. De opleidingen van een nieuwe wachter zijn daar ook in vervat. In 2018 was West-Vlaanderen aan de beurt voor de organisatie van de interprovinciale ontmoetingsdag. Dit komt verder aan bod in hoofdstuk 7.

5.6 teamoverleg en teambuilding

Een belangrijk element in de werking van Monumentenwacht is het periodieke teamoverleg waarbij de twee coördinatoren samen met alle monumentenwachters allerlei praktische zaken bespreken die zowel de dagelijkse werking aangaan als nieuwe ontwikkelingen bij Monumentenwacht en in de erfgoedsector. In 2018 hebben 7 teamvergaderingen plaatsgevonden (5 februari, 20 maart, 4 april, 14 juni, 24 augustus, 18 oktober en 13 december). Sinds 2016 is het maandelijks ritme gewijzigd naar een zes-wekelijkse periodiciteit, afhankelijk van de agenda van de teamleden. In een voorbereidend document kan iedereen punten ter bespreking noteren die dan in een agenda voor het overleg opgenomen worden. De besprekpunten worden ingedeeld in een aantal rubrieken om het overzichtelijk te houden, maar ook als checklist om een aantal items niet te vergeten, namelijk: 1. Inspecties en rapportage, 2. databank en abonnees, 3. ICT, 4. nieuws uit de koepel, 5. opleidingen, 6. feedback uit de Raad van Bestuur en de provincie, 7. interne dienstafspraken en 8. Variapunten. Zo keren regelmatig bepaalde onderwerpen terug indien er relevant nieuws is.

Op deze vergadering worden ook de nieuwe abonnees die zich hebben aangemeld, verdeeld onder de wachters. Dit is tevens het forum waarop wordt teruggekoppeld vanuit diverse overlegplatforms van Monumentenwacht Vlaanderen en daarbuiten en waarop het aanbod van opleidingen wordt overlopen..



Een jaarlijkse traditie is ook de teambuilding waarbij het volledige team van acht wachters enkele dagen samen allerlei activiteiten doen. De twee coördinatoren sluiten voor de helft van het programma aan. Sinds 2015 is de formule aangepast naar een driedaagse met maximaal 2 overnachtingen op maximaal een halve dagreis afstand. Onderdeel van de teambuilding zijn steevast een klimactiviteit en een sportieve activiteit, naast een natuurverkenning en een cultureel erfgoedbezoek. In 2018 heeft de teambuilding plaatsgevonden in Achouffe van 30 mei tot 1 juni.

5.7 evaluatiecyclus

Ook in januari 2018 heeft de gedelegeerd bestuurder individuele evaluatie- en planningsgesprekken gevoerd met elke wachter volgens de nieuwe werkwijze geïntroduceerd in 2017. In deze jaarlijkse cyclus wordt een eenvoudiger systeem gehanteerd in een meer open gespreksvorm en met een sterkere input en initiatief van de wachters zelf. Het plannings- en evaluatieformulier is ook gereduceerd tot een A4 met enkele aandachtspunten en afspraken voor de toekomst. Voor de nieuw aangeworven wachter verloopt de evaluatie uiteraard anders zoals geschetst in punt 5.3. Het betreft een inwerkperiode met 2 formele gespreksmomenten die moeten genotuleerd worden conform de rechtspositieregeling.

Zoals aangegeven in vorige jaarverslagen, hebben we hier te maken met een team van deskundigen in een zeer specifiek vakgebied met een jarenlange ervaring. Bovendien hebben zij van bij de aanvang zeer autonoom en zelfstandig moeten werken zonder al te veel aansturing, evenwel onder een gecentraliseerde en eenduidige werkwijze onder coördinatie van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen. Ook het functioneren in teamverband per twee wachters op inspecties vergt een specifieke attitude die stevig ingeburgerd is. Tenslotte hebben de wachters elk een eigen relatie met de abonnees of klanten opgebouwd.

Dat alles vereist een aangepaste manier van omgaan met het instrument van evaluatie. We zijn er ons goed van bewust dat dit slechts één en bovendien een zeer formele manier is om de medewerkers te evalueren. Minstens even belangrijk is het dagelijkse contact op de werkvloer en de afspraken, aanpak en bijsturingen die daaruit voortvloeien evenals het periodieke teamoverleg en de teambuilding.

6

Preventie en veiligheid

6.1 veiligheidsbeleid van Monumentenwacht

Gezien de doorgedreven inspecties tot de moeilijk bereikbare plaatsen toe (zoals kruipkelders, zolders, daken, goten, torens enz...), en het regelmatige gebruik van industriële touwtechnieken, spreekt het voor zich dat veiligheid een belangrijk aspect is voor Monumentenwacht. Tot 2014 werd het veiligheidsbeleid van de 5 provinciale monumentenwachtverenigingen volledig gecoördineerd door de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw onder aansturing van de preventieadviseur Eric De Bleser. Met de inkanteling van 4 van de 5 verenigingen in 2014 en omvorming van MoWa West-Vlaanderen naar een APB is daar verandering in gekomen (zie jaarverslag 2014) maar blijven de principes wel overeind staan. De provinciale preventieadviseurs zijn rechtstreeks verantwoordelijk voor het preventie- en veiligheidsbeleid van de monumentenwachten, voor het APB is dat de interne preventieadviseur (zie verder).

Niettemin is er, door de heel eigen werking van Monumentenwacht met een aantal specifieke risicofactoren zoals werken op grote hoogtes, een nauwe samenwerking nodig met de koepel en zijn preventieadviseur dat uitmondt in een afsprakennota en een periodiek

overleg (zie punt 6.2). De provinciale preventieadviseurs die weinig vertrouwd zijn met de materie van industriële touwtechnieken kunnen aldus beroep doen op de expertise ter zake van de preventieadviseur van de koepel.

Een sleutelinstrument voor deze interprovinciale samenwerking vormt een afsprakennota opgemaakt en goedgekeurd door de 5 provinciale monumentenwachtverenigingen, om de onderlinge relaties duidelijk af te spreken. Met deze nota engageren zij zich om het veiligheidsbeleid van Monumentenwacht verder te zetten. Hetzelfde geldt voor het Globaal Preventieplan (GPP) dat door de preventieadviseur van de koepel is opgesteld en tegelijk kan gelden als GPP of het kader van het veiligheidsbeleid voor de provinciale monumentenwacht-organisaties. Dit plan is een algemeen kader voor een meerjarige preventie- en veiligheidsbeleid bij Monumentenwacht. Daaruit komen dan de jaarlijkse actieplannen (JAP) voort. Deze twee documenten zijn dan ook formeel goedgekeurd door de Raad van Bestuur van het APB in februari 2015. Het algemene wettelijke kader ten slotte is de wet Welzijn op het Werk van 4/8/1995 en alle daaruit voortvloeiende wetswijzigingen en uitvoeringsbesluiten.

Een aantal concrete acties en maatregelen vormen de ruggengraat van het veiligheidsbeleid van Monumentenwacht:

- _ degelijke opleiding in industriële touwtechnieken en regelmatige training ervan
- _ syllabus touwtechnieken die periodiek geactualiseerd wordt



- _ onthaal van nieuwe medewerkers en kennismaking met het veiligheidsbeleid
- _ kwaliteitscontrole bij aankoop van PBM's en CBM's (persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen), indienststellingen en jaarlijkse keuringen
- _ de veilige uitrusting van de werkposten en de dienstvoertuigen inclusief EHBO-middelen
- _ brandpreventieve maatregelen van de arbeidsplaatsen
- _ de opmaak van veiligheidsinstructiekaarten voor veilig handelen in bepaalde situaties of met bepaalde werktuigen, toestellen of instrumenten
- _ de permanente evaluatie van alle vormen van arbeids- EHBO- en schierongevallen ter preventie van toekomstige ongevallen
- _ jaarlijks medisch onderzoek en andere controles door de arbeidsgeneesheer
- _ opvolging psycho-sociale aspecten op het werk;
- _ opvolging documenten zoals arbeidsreglement, GPP, jaaractieplan, verslagen, risico-inventarisatie, ...

De klimtrainingen worden per provincie georganiseerd en omvatten 6 trainingdagen per jaar. Daaronder valt doorgaans een klimtraining met EHBO-technieken, gegeven door een gespecialiseerde docent. De wachters van MoWa West-Vlaanderen plannen zelf hun trainingdagen in gespreid over het jaar en zoeken geschikte locaties om deze uit te voeren. Dit kan een object met toren zijn maar evengoed een indoor-locatie die daarop voorzien is zoals een brandweerkazerne of een klimzaal. De preventieadviseur van de koepel sluit minstens één keer per jaar aan zodat hij de evolutie van de wachters kan meevolgen en om nieuwe technieken of toestellen uit te proberen. Ook één keer per jaar gaat een klimtraining door in een goed uitgeruste professionele klimzaal in het Antwerpse (K2 profshop) waar uitgebreid kan geoefend worden op alle mogelijke situaties. De afspraak met de preventieadviseur van de koepel is dat er om de drie jaar een test afgenomen wordt om de klimvaardigheden van de wachters te evalueren. Dit is opnieuw gebeurd voor het merendeel van het West-Vlaamse team eind 2018.

Met het oprichten van het APB is wettelijk ook een IDPB of interne dienst voor preventie en bescherming op het werk geïnstalleerd met een interne preventieadviseur (IPA). Gezien de kleine schaal van de organisatie met 6 werknemers, komt dit erop neer dat de gedelegeerd bestuurder als IPA kan optreden na het volgen van een opleiding PA niveau III (zie jaarverslag 2014). Hij wordt hierin bijgestaan door de PA van de koepel en door de externe preventiedienst Securex waarbij het APB aangesloten blijft.

In 2018 is voor het jaar 2017 opnieuw een volledig jaarverslag IDPB doorgegeven aan de FOD WASO (Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg). Voordien werd dit door de preventieadviseur van de koepel afgehandeld ten behoeve van de provinciale monumentenwachtverenigingen. Nu moeten we dat zelf doen. Dit gebeurt via een digitaal formulier downloadbaar via de website van deze federale overheidsdienst.

Veel aandacht gaat daarbij terecht naar arbeidsongevallen. Bij Monumentenwacht West-Vlaanderen waren er in 2018 geen arbeidsongevallen te noteren, enkel slechts 1 licht 'ongeval' zonder kwetsuren en zonder materiële schade. Sinds 2015 is er ook groeiende aandacht voor dergelijke schierongevallen. Deze worden nauwlettender bijge-

houden samen met andere soorten van ongevallen omdat die kunnen leiden tot echte of zwaardere ongevallen met grotere gevolgen.

6.2 risico-analyse

Bij elk object of te inspecteren gebouw zijn in de centrale databank een aantal velden voorzien voor het bijhouden van de risico's als een beperkte vorm van risico-inventarisatie (RI). Dit houdt concreet in dat een categorie van risicoklasse moet opgegeven worden: 1. laag risico of 2. gemiddeld risico (o.a. gebruik van ladders) of 3. hoog risico (o.a. gebruik van touwtechnieken). Eventueel kan tijdelijk ook 'onbekend' opgegeven worden maar dit wordt best zoveel mogelijk vermeden. De inschatting daarvan gebeurt volledig door de bouwkundige wachter en soms aanvullend door een interieurwachter. Alternatief kan er ook een risicopercentage ingevuld worden. Er zijn ook velden voorzien voor eventuele aanwezigheid van al dan niet genormeerde ladderhaken, de inspectieduur en een vrij veld voor allerlei opmerkingen. Daar kan de wachter meer detailinformatie kwijt of aandacht vestigen op specifieke risico's verbonden aan dit gebouw. Ook is er de mogelijkheid om documenten toe te voegen zoals dakenplannen met aanduiding van de risicopunten. Tenslotte is er een knop voorzien waar werkinstructies inzake veiligheid uit een lijst kunnen opgehaald worden.

Er zijn in het verleden lange discussies gevoerd binnen Monumentenwacht of deze risico-analyse niet gedetailleerder moest gebeuren aan de hand van een zeer uitvoerige lijst van risicofactoren. Sommigen gebruiken een plan waarop de concrete risicopunten in een gebouw aangeduid worden. Probleem is dat dergelijke uitvoerige vormen van risico-analyse nauwelijks toegepast worden wegens te omslachtig en moeilijk vol te houden. Bovendien evolueert de RI permanent, zeker van een historisch gebouw dat sterker aan verval onderhevig is. Een echte goede risico-analyse kan eigenlijk pas ter plaatse tijdens een inspectie opgesteld worden terwijl het ook de bedoeling is om vooraf de risico's te kennen. Na een eerste inspectie kan de wachter al een goede RI invullen die daarna bij elke periodieke herhaalinspectie moet herzien en eventueel aangepast worden. Bij Monumentenwacht West-Vlaanderen is geopteerd om vooral de risicoklasse in te voeren bij elk gebouw en deelgebouw en eventueel waar nodig aanvullingen of opmerkingen in het vrije veld of als bijlage toe te voegen.

Op vraag van een aantal provinciale preventieadviseurs is een traject opgestart om toch minstens een aandachtlijst of document te ontwikkelen om een scherpere LMRA of last-minute-risico-analyse te kunnen opstellen voor aanvang van de inspectie. Essentieel is dat dit instrument enerzijds zoveel mogelijk moet tegemoetkomen aan de wettelijke bepalingen en basisprincipes van een risico-analyse en anderzijds toch werkbaar moet blijven en dus niet teveel administratieve last mag opleggen bij de wachters (want daar is de weerstand groot voor dergelijke zaken). Het heeft immers pas zin om iets te ontwikkelen dat best zoveel mogelijk effectief toegepast zal worden. Een kleine werkgroep heeft in het najaar een eerste ontwerp van aandachtlijst opgemaakt dat eigenlijk voortbouwt op een ouder RI-document. Daarbij gaat o.a. aandacht naar de risicoklassen, motivering



waarom al dan niet touwtechnieken nodig zijn, de risico's rond het gebouw, de risico's in het gebouw. Het document moet ook bruikbaar zijn voor interieurinspecties. Afspraak is dat een ontwerpdocument voor LMRA vanaf februari 2019 door de alle teams uitgetest wordt zowel bouwkunde als interieur. Daarna volgt in het WoW van mei 2019 een evaluatie met feedback tot bijsturing uit de 5 teams. Wordt vervolgd in 2019 dus.

In de centrale databank is ook een tool ontwikkeld voor het bijhouden van ongevallen waarin enkele basisgegevens ingevoerd kunnen worden (datum, plaats, aard van het ongeval, betrokkenen, gevolgen enz ...). Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen vier soorten ongevallen:

- een arbeidsongeval aan te geven bij de verzekering (en soms aan de sociale inspectie ingeval van een zwaar ongeval)
- een EHBO-ongeval met lichte kwetsuren die zelf of met hulp van collega's of omstanders behandeld geweest is zonder werkverlet tot gevolg
- een schier-ongeval is een licht ongeval zonder kwetsuren en zonder werkverlet
- een (verkeers-)ongeval naar en van het werk

Dit vormt de basis voor de besprekingen van ongevallen op het WoW en later de jaarlijkse rapportering aan de FOD WASO (zie hoger).

6.3 overleg Welzijn op het Werk (WOW)

Een rechtstreeks gevolg van de afsprakennota tussen de koepel en de 5 provinciale monumentenwachtverenigingen is een periodiek overleg van de 6 preventieadviseurs, meestal bijgestaan door een monumentenwachter uit elk team, aangesteld voor de praktische opvolging van preventie en veiligheid. Deze groep komt met de naam WoW (Welzijn op het Werk) minstens 3 keer per jaar samen. Ook in 2018 hebben drie vergaderingen plaatsgevonden (24 januari, 16 mei en 2 oktober) telkens in 'den Wolsack' te Antwerpen, in de kantoren van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Terwijl het WoW vroeger voorgezeten werd door de preventieadviseur van de koepel, is vanaf 2018 een beurtrol ingevoerd onder de 6 preventieadviseurs inzake het voorzitten van de WoW-vergaderingen. De preventieadviseur van de koepel blijft instaan voor de uitnodigingen en de verslagen van het WoW. Er zijn ook hernieuwde vergaderafspraken gemaakt. De provinciale preventieadviseurs hebben sinds 2018 online toegang tot bepaalde onderdelen van de databank zoals de ongevallen-aangifte en materiaal.

Er zijn telkens een aantal vaste bespreekpunten die terugkeren:

- de arbeids- en andere ongevallen in elk provinciaal team
- nieuwe ontwikkelingen, aankoop en keuringen van PBM's
- de bespreking van de maandverslagen van de PA van de koepel
- de opvolging van het opleidingsprogramma en de klimtrainingen
- de opvolging van het JAP en de opmaak van het volgende jaaractieplan

Vooraf aan de uitwisseling en de bespreking van de ongevallen die desgevallend de afgelopen maanden in elke provinciale MoWa gebeurd zijn, wordt veel aandacht besteed omdat het van belang is om daaruit zoveel mogelijk preventieve maatregelen te formuleren. Opleidingen in de breedste zin van het woord is ook een vast item waarbij concrete afspraken gemaakt worden welke, waar, wanneer en voor wie. Anderzijds is er uiteraard ruimte voor variabele onderwerpen en nieuwe ontwikkelingen of uitdagingen. Dit is ook informeel een belangrijk overleg om met de preventie-adviseurs van andere provincies van gedachten te wisselen.

Terwijl in 2017 in het WoW veel aandacht gegaan is naar onthaal van nieuwe medewerkers in diverse provinciale teams, konden de geactualiseerde documenten verder actief door gebruikt worden met de onverwachte personeelwissel in 2018. Zo heeft onze nieuwe collega Ramses Vlamincx de onthaalbrochure, het stroomdiagram met het opleidingsprogramma ontvangen bij indiensttreding en heeft daartoe een aangepast formulier ondertekend voor ontvangst.

Er is gebleken dat een aantal leidinggevendenden van provinciale teams te weinig vertrouwd zijn met het veiligheidsbeleid en de complexiteit aan verantwoordelijkheden en verplichtingen die eruit voortvloeien. Daarom wordt een eendaagse opleiding 'hiërarchische lijn' gepland in februari 2019.

Een concrete actie die hoofdagendapunt vormde op het WoW was de organisatie van de klimtweedaagse waar voor de eerste keer een ladderopleiding aan gekoppeld zou worden.

6.4 interprovinciale tweedaagse ladder- en klimtechnieken

Het was al geruime tijd geleden dat er nog een zgn. klimtweedaagse doorgedaan is voor alle bouwkundige monumentenwachters van de 5 provinciale teams wat in een beurtrol onder de provincies gebeurde. Bedoeling was dat de teams samen de touwtechnieken oefenen en tips aan elkaar uitwisselen. Tegelijk was het ook een collegiale activiteit met veel interprovinciale contacten, mede door de avondactiviteiten, een soort interprovinciale teambuilding.

Dit idee is in 2018 opnieuw opgepikt (zoals eerder al voorzien in het jaaractieplan) en tegelijk ook uitgebreid naar de interieurwachters. Zij hebben niet zozeer te maken met klimtechnieken maar moeten wel veel omgaan met ladders. Hetzelfde geldt uiteraard ook voor de bouwkundigen die eigenlijk veel meer ladders gebruiken dan touwtechnieken toepassen. Dit laatste is eerder uitzonderlijk maar ladders worden nagenoeg bij elke inspectie gebruikt. Hoewel er in het verleden duidelijke instructies voor laddergebruik opgemaakt en ladderopleidingen - inclusief de wetgeving - georganiseerd zijn was het zinvol om deze vaardigheid nog eens grondig te testen en trainen. Bovendien zijn er de laatste jaren nogal wat nieuwe monumentenwachters in dienst gekomen, zowel bouwkundigen als interieur zodat een uitgebreide oefening inzake ladder- en touwtechnieken zeker op zijn plaats was.

De provincie Oost-Vlaanderen was bereid om de organisatie van deze toch wel intensieve groepsactiviteit op zich te nemen zodat de ladder- en klimtweedaagse doorgedaan is in Gent op de Sint-Michielskerk op 20 en 21 september 2018. Er was een apart programma voor de interieurwachters met een interieuroverleg op donderdag en een laddertraining op vrijdag. De bouwkundigen hadden een training en uitwisseling in touwtechnieken op de eerste dag en laddertechnieken op de tweede dag. Specialist in laddergebruik uit elk team (voor West-Vlaanderen Alex Hoornaert) hebben de trainingen gegeven voor hun collega's. Er is ook een onderscheid gemaakt in drie niveaus van vaardigheid (basis - gevorderd - expert) onder andere om tegemoet te komen aan de meerdere nieuwe wachters. Ook zijn er een paar oudere wachters die geen klimtechnieken meer kunnen toepassen.

Deze ladder- en klimtweedaagse was een succes enerzijds door de grote opkomst uit alle teams (ook uit West-Vlaanderen) en anderzijds het sterke programma en de perfecte organisatie door het Oost-Vlaamse team. Men heeft er veel uit geleerd en er zijn enkele belangrijke conclusies inzake veiligheid uit getrokken. Zo bleek dat er regelmatig aandacht moet zijn voor laddergebruik zeker bij een aantal interieurwachters. Daarvoor zal jaarlijks een training georganiseerd worden. Er is door de jaren heen iets teveel aandacht gegaan naar de touwtechnieken omdat de risico's daar veel groter zijn maar die worden daarentegen veel minder toegepast dan ladders.





6.5 PBM's, klimuitrusting en keuring materiaal

Om de inspecties veilig, verantwoord en deskundig te kunnen uitvoeren is een goede uitrusting van belang. De monumentenwachters beschikken over een volledige uitrusting inspectie- en klimmateriaal dat zoveel mogelijk in hun inspectiewagen bewaard wordt. Dit omvat zowel arbeidsmiddelen zoals ladders, meettoestellen, lampen, fototoestel, laptop enz... als persoonlijke beschermingsmiddelen of PBM's zoals werkkledij met helm en aangepaste schoenen ook een klimharnas op maat en een volledige klimuitrusting met musketons, katrollen, beveiligingsapparaat, touwen, vanglijnen e.d.m.

In een apart bestand wordt lijstmatig per wachter bijgehouden wie over elke PBM's beschikt inclusief nummers en foto's. Ook afgevoerde PBM's worden er bijgehouden. Bij de aankoop van nieuw materiaal en het afvoeren van oud materiaal wordt deze lijst uiteraard aangepast. Op elke PBM wordt hetzelfde volgnummer uit deze lijst gegraveerd zodat alles traceerbaar is. Sinds de ingebruikname van iMaks is er een nieuwe digitale tool ontwikkeld om alle PBM's individueel bij te houden. In de loop van 2018 zijn heel wat PBM-gegevens van het West-Vlaamse team die nog in gebruik zijn in deze databank opgenomen met dank aan de preventieadviseur van de koepel.

Ingevolge de wetgeving dient dit materiaal aan de veiligheidsnormen te voldoen. In eerste instantie is bij aankoop een advies van de PA van de koepel nodig die al dan niet groen licht geeft voor aankoop. Voor een veilig gebruik van bepaalde arbeidsmiddelen zijn veiligheidsinstructiekaarten of VIK nodig. Dit laatste is bij Monumentenwacht zelden nodig.

Essentieel is dat de PBM's jaarlijks gekeurd worden om na te gaan of die nog voldoen aan de veiligheidsnormen. Dit gebeurt door een externe gespecialiseerde firma (Vinçotte) onder coördinatie van de PA van Monumentenwacht Vlaanderen. Het is immers van belang dat de keuring in de 5 provinciale MoWa's uniform op eenzelfde manier uitgevoerd wordt. Voor West-Vlaanderen kwam op 17 oktober 2018 een keurder langs die alle PBM-klimmateriaal maar ook de ladders en touwen heeft geïnspecteerd. Alle materiaal wordt dan verzameld en opengelegd zodat de keurder vlot alles kan controleren. Er is een keuringsverslag opgesteld waarvan de PA van de koepel ook een kopie ontvangen heeft. In 2018 zijn geen PBM's of ander materiaal afgekeurd of buiten gebruik gesteld. In 2018 zijn er wel 3 telescopische verankeringspunten aangekocht en een valbeveiligingsapparaat met een takelsysteem om zich vlotter op te trekken aan de touwen. Na het uittesten van een eerste exemplaar dat zeer positief onthaald werd, zijn nog 2 exemplaren aangekocht op budget 2018 zodat er per inspectiewagen één takelsysteem aanwezig is.

6.6 EDPB en de relatie met provinciale IDPB

Naast het eigen preventiebeleid en dat van de koepel, zijn er nog twee belangrijke relaties op vlak van veiligheid. Zoals wettelijk verplicht is Monumentenwacht West-Vlaanderen apb aangesloten bij een externe preventiedienst of EDPB met name Securex. Naast een algemene begeleiding verzorgt de EDPB bepaalde specifieke veiligheidsopdrachten waarvoor zij de expertise in huis heeft zoals arbeidsgeneesheren, psychologen en preventieadviseurs niveau I en II. Securex heeft ook een breed vormingsaanbod inzake preventie en veiligheid.

Een eigen verantwoordelijkheid van het APB is het jaarlijks medisch onderzoek waaraan de wachters onderworpen zijn omwille van een veiligheidsfunctie. Alle wachters brachten in op 2 februari en 15 maart een bezoek aan de arbeidsgeneesheer van Securex en hebben hun attest ontvangen dat ze geschikt zijn voor het werk. Bij indiensttreding heeft de nieuwe collega zich ook aangemeld bij de arbeidsgeneesheer en ook hij is direct geschikt bevonden om de veiligheidsfunctie van monumentenwachter uit te oefenen. Er is in februari-maart advies gevraagd aan de arbeidsgeneesheer inzake het psychisch welbevinden van een collega waarna zij een aantal weken rust genomen heeft en ingegaan is op een andere opportuniteit vanaf 1 mei.

Normaalgezien voert het EDPB ook jaarlijks een bezoek uit aan de werkplaatsen wat in 2018 niet hernomen is. Een preventieadviseur van Securex komt dan normaal langs in de vaste kantoren in Filiaal 1 te Sint-Andries. Misschien was dit niet nodig geacht omdat er in 2015 geen opmerkingen waren.

Aangezien Monumentenwacht West-Vlaanderen gehuisvest is in provinciale gebouwen (provinciehuis Boeverbos, Filiaal 1 te Sint-Andries Brugge), is er ook een relatie met de interne preventiedienst en de PA van het provinciebestuur. Zij staan in voor de jaarlijkse veiligheidscontrole van de werkplaatsen en de brandveiligheid in het bijzonder. Voor de

brandbestrijdingsploeg van Filiaal 1 is per verdieping een verantwoordelijke aangeduid waaronder ook voor de tweede verdieping waar Monumentenwacht kantoor houdt. Het plaats bezoek aan Filiaal 1 door de provinciale preventieadviseur, delegaties van de vakbonden en de arbeidsgeneesheer vond naar jaarlijkse traditie opnieuw plaats in maart 2018. Daarbij werd een risicolijst van het voorgaande jaar overlopen alsook een nieuwe risicoanalyse van de arbeidsplaatsen. Het gebouw wordt dan wel in zijn geheel beschouwd, niet enkel de verdieping waar Monumentenwacht gehuisvest is. Er zijn geen belangrijke opmerkingen voor de verdieping met de kantoren van MoWa gesignaleerd, behalve dat onderzocht zal worden in hoeverre infraroodwering op de ramen kan aangebracht worden na de ervaring van de zeer lange en warme zomer van 2018.

7

Monumentenwacht Vlaanderen vzw

7.1 Raad van Bestuur en Dagelijks Bestuur

Na het bestuursakkoord met de Vlaamse overheid afgesloten in mei 2013, is een reorganisatie van de overkoepelende vereniging Monumentenwacht Vlaanderen gebeurd met behoud evenwel van de VZW structuur. De vijf provincies werden vanaf 2014 de rechtstreeks aansturende organisaties en vormen de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur bestaat uit de gedeputeerden bevoegd voor erfgoed van de 5 provincies, geassisteerd door de 5 provinciale directeurs van dezelfde beleidsmateries. Dit blijft minstens nog zo tot de overdracht van de bevoegdheid cultuur naar de Vlaamse overheid vanaf januari 2018. De Algemene Vergadering bestaat uit dezelfde samenstelling aangevuld met een vertegenwoordiger van de VVP of de Vereniging van Vlaamse Provincies. Dit gebeurt nog steeds onder voorzitterschap van de heer Luc Lemmens, gedeputeerde cultuur van de provincie Antwerpen.

Een kleine wijziging die zich in 2018 voltrokken heeft, is dat na de transitie naar Vlaanderen de provincies vanaf januari 2018 geen bevoegdheid meer hebben over cultuur (en



dus ook niet meer over roerend en immaterieel erfgoed). Maar de bevoegdheid over onroerend erfgoed, en dus ook Monumentenwacht, blijft evenwel bij de provincies. In de meeste gevallen betrof het dezelfde gedeputeerden (cultuur en erfgoed zowel roerend als onroerend) zodat de samenstelling van de Rvb en AV van de koepel de facto dezelfde bleef in 2018. Na de verkiezingen van oktober 2018 zijn de gevolgen echter ingrijpender enerzijds door de halvering van de provincieraad en deputatie en anderzijds door de herverdeling van bevoegdheden onder de nieuw verkozen en aangestelde gedeputeerden. Meer daarover in het jaarverslag 2019.

De B-commissie cultuur van de VVP vormt tegelijk de Raad van Bestuur van Monumentenwacht Vlaanderen en is twee keer samengekomen in 2018 met aansluitend een algemene vergadering. Op de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van 5 maart 2018 zijn de jaarrekening en het jaarverslag met het commissarisverslag goedgekeurd. Ook is de aanstelling van de nieuwe directeur van de koepel, Tijn Vereenooghe vanaf medio februari goedgekeurd. Andere agendapunten waren de privacyregeling en daaruit voortvloeiende aanpassing van de voorwaarden van dienstverlening. Op de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van oktober 2018 is de ontwerpbegroting 2019 goedgekeurd.

De financiering van de basisopdracht van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw verloopt sinds 2014 rechtstreeks door de provincies. Elke provincie betaalt een vaste jaarlijkse bijdrage in verhouding tot het aantal wachters hetgeen afgesproken is in de Algemene Vergadering van februari 2014. In 2017 is deze bijdrage voor alle provincies

gelijkgetrokken naar 80.000 euro (na een lichte verhoging voor West-Vlaanderen en Limburg – zie jaarverslag 2017) dat als een nominatieve subsidie op de begroting van de provincie ingeschreven staat. Dit wordt uitbetaald in twee schijven. Enerzijds een voorschot van 20.000 euro in het begin van het jaar op eenvoudige vraag van de koepel en anderzijds het saldo in de loop van juni na ontvangst van een jaarverslag en jaarrekening van het voorgaande jaar.

De relatie tussen Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de vijf provinciale monumentenwacht verenigingen is vastgelegd in een afsprakennota (het vroegere protocol) dat in 2014 in alle provincies en ook in het APB goedgekeurd is (zie jaarverslag 2014). Dit document blijft de formele binding tussen de zes organisaties.

Het dagelijks bestuur vormt het kloppend hart dat de algemene werking van Monumentenwacht Vlaanderen van nabij opvolgt en beleidsmatige voorstellen voorlegt aan Raad van Bestuur. Deze groep bestaat uit de verantwoordelijken voor (onroerend erfgoed) uit de 5 provincies, de directie van Monumentenwacht Vlaanderen en een afgevaardigde van de VVP.

- _ Tijn Vereenooghe en Tina Vandendurpe, directie van Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- _ Stijn Huysveld, stafmedewerker cultuur van de VVP in sept. opgevolgd door Alban Pols
- _ Joke Bungeneers, stafmedewerker erfgoed provincie Antwerpen
- _ Sandro Claes, stafmedewerker erfgoed provincie Limburg
- _ Jo Rombouts, stafmedewerker erfgoed provincie Oost-Vlaanderen
- _ Nele Decuyper, stafmedewerker erfgoed provincie Vlaams-Brabant
- _ Reinoud Van Acker, coördinator Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

Na een selectieprocedure eind 2017-begin 2018 is Tijn Vereenooghe aangesteld tot coördinator van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Dit gebeurde om financiële redenen voorlopig deeltijds voor 3/5 (zijn voorganger Manoëlle Verbeeck was ook 3/5 aangesteld als directeur in combinatie met de opdracht MOP/KPI, zij heeft deze functie nu terug volledig opgenomen.) Omdat dit alles behalve een ideale situatie is, zal het DB de komende maanden een oplossing zoeken voor een verhoogde tewerkstelling van de coördinator. Vanaf februari neemt hij actief deel aan het dagelijks bestuur, de Raad van Bestuur en vele andere overlegvergaderingen. Hij bereidt samen met Tina Vandendurpe telkens de bestuursvergaderingen voor en zorgt voor de uitvoering van genomen beslissingen.

Het dagelijks bestuur vergadert zoveel mogelijk maandelijks de eerste woensdag van de maand, behalve in de zomermaanden. Dat resulteerde in 2018 in 7 vergaderingen (7 februari, 7 maart, 2 mei, 28 juni, 5 september, 7 november en 11 december). Door de beperkte vergaderfrequentie van de Raad van Bestuur (2 keer per jaar), is in de praktijk het gewicht meer op het dagelijks bestuur komen te liggen. Zowat alle aspecten van de werking van Monumentenwacht komen aan bod, in eerste instantie de zakelijke kant zoals financiën en personeel, begroting, jaarrekening, jaarverslag en dergelijke alsook de praktische werking, rapportagesoftware en nieuwe ontwikkelingen.

Ook heel wat inhoudelijke zaken, wetgeving, communicatie en allerlei projecten worden besproken zoals de drie Vlaamse opdrachten die wat verder toegelicht worden (zie 7.4) en de relatie tot de kernwerking van Monumentenwacht. Het is een belangrijk overleg geworden van de vijf leidinggevenden van de provinciale monumentenwachtverenigingen en de twee interprovinciale organisaties met name de koepel en de VVP waarbij telkens een constructieve uitwisseling en bespreking van voorstellen plaatsgrijpt. Een aantal hoofditems die regelmatig terugkeerden in 2018 waren invoering van de GDPR-verplichtingen en het privacybeleid en de DPO, wijzigingen decreet onroerend erfgoed (waaronder 10% extra premie voor goed onderhoud), statistieken verlopen jaar, upgraden en actualiseren van de website, toekomstvisie van de 3 Vlaamse opdrachten, overleg met het agentschap OE o.a. over hernieuwen meerjaren-overeenkomst na 2019, enz

In de schoot van de VVP zijn er structurele interprovinciale overlegorganen per beleidsmaterie op ambtenarenniveau (de A-commissies) en op beleidsniveau met de bevoegde gedeputeerden (de B-commissies). Omdat er behoefte was aan overleg op vlak van onroerend erfgoed dat na de transitie van cultuur wel nog provinciale materie blijft, is de A-commissie erfgoed opnieuw actief sinds 2017. Omdat de verantwoordelijken voor erfgoed in elke provincie nagenoeg dezelfde personen zijn als die voor de provinciale monumentenwachten is afgesproken om de vergaderingen van de A-commissie te laten aansluiten op het dagelijks bestuur van Monumentenwacht Vlaanderen in een maandelijks ritme. Op deze vergaderingen is de koepel dan wel niet aanwezig en komt Monumentenwacht slechts zijdelings aan bod omdat het dagelijks bestuur daar in de voormiddag al over vergaderde.

Andere erfgoedmateries die interprovinciaal relevant zijn, werden wel uitvoerig besproken zoals: religieus erfgoed en de problematiek herbesteding kerken, de relatie tot Regionale Landschappen en IOED's (intergemeentelijke onroenderfgoeddiensten) enz... In het kader van een actievere rol in OMD voor de provincies is er in overleg met Herita veel energie gestopt in een bijkomend provinciaal programma op zaterdag als een vorm van prelude. Helaas is door een aantal misverstanden de samenwerking met Herita in de zomer afgesprongen zodat de provincies apart hun programma gepromoot hebben via de digitale hulp van Monumentenwacht. Op 20 december is er een afsluitend gesprek doorgegaan met Herita waarbij een aantal beleidsitems omtrent een onroenderfgoedwerking op een rijtje gezet zijn zonder verdere afspraken.

7.2 interprovinciale werkgroepen

Op operationeel niveau zijn er interprovinciale werkgroepen actief met betrekking tot specifieke deelopdrachten van Monumentenwacht Vlaanderen. Elke werkgroep wordt aangestuurd door een adviseur van de koepel afhankelijk van de specifieke expertise of door de directie van de koepel zelf. Idealiter vergadert elke werkgroep per kwartaal of gemiddeld 3 keer per jaar. Het gaat om:

- Het IPO of interprovinciaal overleg is van oudsher een belangrijk forum van de hoofdmonumentenwachters of de personen die de wachters direct aansturen en dus zeer goed op de hoogte zijn van de praktische werking op het terrein. Deze werkgroep vergadert onder leiding van de directie van de koepel Tijn Vereenooghe en Tina Vandendurpe en daarin zetelen Erik Müller (Antwerpen), Carolien Goeleven (Limburg), Filip Kint (Oost-Vlaanderen), Els Deconinck (Vlaams-Brabant). Voor West-Vlaanderen heeft Reinoud Van Acker vanaf 2017 overgenomen van Jean-Pierre Inghelbrecht. Allerlei praktische en operationele zaken inzake de dagelijkse werking komen er aan bod, zoals inspecties, rapportage, databank, abonnees, transport, materiaal, uitrusting, publicaties enz ... In het IPO worden dikwijls praktische voorstellen voorbereid die naar het dagelijks bestuur doorschuiven of omgekeerd worden er opdrachten vanuit het dagelijks bestuur naar het IPO toegeschoven. Het IPO is ook een belangrijk platform van waaruit allerlei kleine en grote afspraken en beslissingen aan de werkvloer doorgegeven worden. Het is de bedoeling van de nieuwe coördinator om IPO en DB meer naar elkaar toe te brengen en in juni heeft een gezamenlijke vergadering plaatsgevonden over een brainstorming over de toekomstvisie van de werking van MoWa en de Vlaamse 3 opdrachten in het bijzonder. Het IPO vergadert tweemaandelijks en is 4 keer samengekomen in 2018 (op 14 februari, 25 april, 10 oktober en 11 december).
- Het BO of bouwkundig overleg bestaat uit een delegatie van monumentenwachters bouwkunde, één uit elke provincie (voor West-Vlaanderen Peter Desmet), voorgezeten door de adviseur bouwkunde Birgit Van Laar. Het BO behandelt specifieke bouwkundige items en problematieken waarmee de wachters geconfronteerd worden tijdens



hun inspecties op het terrein en de opmaak van hun rapporten en de contacten met de abonnees. Periodieke besprekingspunten zijn ook het vormingsaanbod en ook de publicaties die verder uitgewerkt worden alsook de evolutie in de rapportagesoftware Maksbo. Aansluitend is er soms een Maksbo-werkgroep. Het aantal BO-vergaderingen beperkte zich in 2018 tot 3 keer (5 maart, 12 juni en 12 november).

- Het IO of interieuroverleg is een forum voor de monumentenwachters interieur (voor West-Vlaanderen Brecht Lagae en Sara Huycke) voorgezeten door de adviseur interieur. Het IO is het equivalent van het BO wat inspecties en rapportage van historische interieurs betreft. Heel wat expertise die hier verzameld en uitgewisseld wordt, probeert men zoveel mogelijk te kanaliseren naar allerlei adviserende en informerende publicaties zoals de gekende reeks onderhoudsbrochures. Ontwikkeling van het opleidingsaanbod is een constante. Met het aantreden van de interieuradviseur Hilde Wouters is het de bedoeling om overleg wat te activeren wat in 2018 nog beperkt bleef tot 1 vergadering op 20 september, mede door de halftijdse betrekking.
- Het WoW of veiligheidsoverleg beoogt de afstemming van de vijf provinciale preventieadviseurs (PA) geassisteerd door een monumentenwachter uit elke provincie onder leiding van de PA van de koepel Eric De Bleser. Zie hoofdstuk 6.3.
- Het ICT- en administratief overleg brengt de administratief verantwoordelijken van elke provinciale MoWa samen (voor West-Vlaanderen Stefaan Carlier), aangestuurd door de ICT-verantwoordelijke Gert Van Helleputte. Gesprekspunten zijn o.a. de centrale databank met het beheer van het leden- en objectenbestand, planning en opvolging van inspecties en rapporten, boekhouding en facturatie en allerlei administratief-financiële onderwerpen. Dit overleg is 2 keer samengekomen is op 23 april en 27 september 2018.
- Na de oprichting in 2016, continueerde de werkgroep Maksfun met betrekking tot inspecties van funerair erfgoed en begraafplaatsen zijn activiteiten in 2018 (overleg op 3 mei en 8 november 2018). Enkele bouwkundige wachters hebben zich toegelegd op dit onderwerp. Voor West-Vlaanderen is dit Alex Hoornaert die ook de vergaderingen bijwoont. Tenslotte is er ad hoc soms ook nog een molenoverleg omwille van de zeer specifieke aanpak en expertise, met de molendeskundige uit elke provincie (voor West-Vlaanderen Brecht Lagae en Alex Hoornaert). In 2018 is drie maal het molenoverleg doorgegaan (7 mei, 13 september en 10 december).

7.3 centrale databank en rapportagesoftware

Automatisering van de werking, het bijhouden van allerlei data is van bij de opstart van Monumentenwacht een aandachtspunt geweest. Het belang van informatiebeheer en de daaraan verbonden technologie is in de loop der jaren alleen maar toegenomen. Een belangrijke schakelfunctie bij Monumentenwacht Vlaanderen daarin is de adviseur informatica Gert Van Helleputte. Als ICT-verantwoordelijke coördineert hij het informatiebeheer en de ICT-ontwikkelingen voor de 5 provinciale monumentenwachten.

Een hoofdonderdeel van het informatiebeheer is de centrale databank waarin alle data en gegevens vanuit de 5 provincies en van de koepel bijgehouden worden omtrent de gebouwen, abonnees, inspecties, planningen, facturaties, rapportages, administratie, veiligheid, enz Eind 2016 is de overgang gemaakt van een Citrix-omgeving naar een toekomstgerichte, gebruiksvriendelijke en duurzame werkomgeving, meer bepaald een webbased databank-omgeving, genaamd iMaks (Internet Monumentenwacht Algemeen Kwaliteitszorg Systeem). Op het Admin-ICT overleg worden de verdere ontwikkelingen van iMaks nu verder besproken met suggesties voor verbeteringen, dit alles onder coördinatie van de ICT-manager van de koepel.

De werking van iMaks heeft in de loop van 2018 zijn deugdelijkheid bewezen maar er staat nog een hele wachtlijst aan verbeteringen klaar om uit te voeren. Daar wordt voorlopig geen prioriteit aan gegeven tenzij het bugs zijn die acuut moeten opgelost worden. Niettemin werken de basisfuncties van iMaks voldoende om als dagelijks instrument te gebruiken.

Voor de opmaak van rapporten is er aparte software in ontwikkeling zowel voor interieur (Maksin) als voor bouwkunde (Maksbo). Doel is een geautomatiseerd rapportagesysteem in databankvorm. Zie ook het jaarverslag 2018 van Monumentenwacht Vlaanderen vzw.

Voor Maksbo is binnen het West-Vlaamse team van wachters bouwkunde afgesproken dat iedereen de eerste jaarhelft van 2018 volop zal werken met Maksbo zeker voor wat betreft de nieuwe objecten en eerste inspecties. Met de bedoeling om tegen september te evalueren of we ermee verder gaan of niet. Er zijn daar een 15-tal rapporten uit voortgekomen met wisselend resultaat. Hoewel Maksbo stabiel is geworden blijven voor het West-Vlaamse team teveel bezwaren om er voluit voor te gaan. Er is een alternatief voorstel van rapportjabloon opgemaakt met een zelfde lay-out als Maksbo. Die is in oktober besproken met de Oost-Vlaamse collega's (die een gelijkaardige houding t.a.v. Maksbo hebben) en met een delegatie van de koepel. De conclusie was dat we met dit rapportjabloon verder werken en tegelijk ook de conditiescores en verkorte posten in Maksbo invoeren zodat een minimum aan gegevens geregistreerd per inspectie staan. Ook het rapport met dakenplan komt uiteraard ook in de centrale databank terecht. Dit bleek een aanvaardbaar compromis voor alle partijen bovendien met de afspraak dat vroeg of laat als Maksbo verder evolueert tot een werkbaar product we er terug instappen en dat de nieuwe wachters ook een opleiding in Maksbo krijgen. Het is zeker geen definitieve situatie maar hopelijk op termijn omkeerbaar als iedereen er klaar voor is. Dit compromis is uiteindelijk voorgelegd aan de Raad van Bestuur 21 november die ermee instemde.

De situatie met Maksin is in de loop van 2018 weinig veranderd: 2 provincies werken er intensief mee, 3 andere minder of niet. Er zijn bovendien enkele nieuwe interieurwachters in dienst gekomen in de provincies Limburg, Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Er is te weinig ruimte zowel bij de adviseur interieur (deeltijds) om zich er op toe te leggen als bij de ICT-verantwoordelijke om nieuwe ontwikkelingen op te starten. Nochtans is er behoefte aan afstemming en uitwisseling onder de interieurwachters en staan ze open voor een doorstart van deze rapportagesoftware. Voorlopig blijft het bij elkaar op de hoogte houden van laatste ontwikkelingen en evoluties wat op zich wel waardevol is.

7.4 drie bijkomende opdrachten van de Vlaamse overheid

Als gevolg van het bestuursakkoord met de Vlaamse overheid van mei 2013, zijn er drie specifieke opdrachten die opgelegd worden naast de reguliere dienstverlening en kernopdracht van Monumentenwacht. Het betreft: Monumentenwacht Varend Erfgoed (VE), Monumentenwacht Archeologisch patrimonium (= MAP) en Meerjarenonderhoudsplan en Kostprijsindicatie (= MOP/KPI). Deze drie specifieke opdrachten vallen onder de verantwoordelijkheid van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen en worden uitgevoerd door 3 gespecialiseerde adviseurs. Daarvoor ontvangt de koepel een dotatie van de Vlaamse overheid die initieel 300.000 euro bedroeg maar na een besparing van 10% vanaf 2015 verlaagd is tot 270.000 euro. Om deze subsidie te kunnen ontvangen sluit de koepel jaarlijks een resultaatverbintenis af met het Agentschap Onroerend Erfgoed. Deze is vanaf 2017 vervangen door een meerjarenovereenkomst die loopt tot en met 2019.

Gedetailleerde informatie over de drie opdrachten van de Vlaamse overheid is terug te vinden in het jaarverslag 2018 van Monumentenwacht Vlaanderen. Hieronder volgt kort het effect voor West-Vlaanderen.

Met het MOP of meerjarenonderhoudsplan met kostprijsindicatie KPI krijgt een abonnee een overzicht van in te plannen onderhoudswerken over een periode van 20 jaar met daaraan verbonden kosten. Na enkele personeelwijzigingen heeft ex-directeur Manoëlle Verbeeck haar oude functie MOP-KPI terug opgenomen in 2018 zij het halftijds. Ondertussen was er een tweede deeltijdse MOP-adviseur Maria Hernandez aangeworven ter ondersteuning om de achterstand in te lopen. In 2018 zijn er in totaal 30 MOP-KPI-rapporten afgewerkt waarvan er 2 voor West-Vlaamse objecten: de Sint-Amanduskerk in Kerkhove en het Kasteel Beauvoorde. De meerderheid van de opdrachten bevindt zich in de provincies Antwerpen en Limburg. Meestal betreffen deze dossiers kerkgebouwen en beschermde gebouwen waarvoor een beheersplan moet opgemaakt worden in functie van een premie-aanvraag. De vraag blijft evenwel stijgen mede door het toenemend belang van beheersplannen. Daardoor nam de achterstand gestaag toe in 2018.

Voor Varend Erfgoed heeft de adviseur Bart Verbeke in totaal 30 inspecties uitgevoerd, waarvan een drietal in West-Vlaanderen. Het aantal leden varende objecten blijft gelijk waarbij het vooral gaat om schepen uit de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Voor West-Vlaanderen gaat het om 7 vaartuigen hierna gesorteerd per ligplaats: de Mer-



cator, de Avila en de Nele in Oostende, de Sans Aigreur en Léon-Joseph in Brugge, de Picora in Kortrijk en de Tordino in Beernem. De adviseur VE is zich meer gaan toeleggen op industrieel erfgoed en is hij aanspreekpersoon voor de toepassing van de resistograaf. Na het succes van 'klinknagelen' in 2017 is een volgende onderhoudsbrochure voorgesteld eind 2018 in de Oostmolen te Gistel onder de titel 'smeerlapperij'. Scheepseigenaars maar ook molenaars en andere beheerders van historische machines of 'draaiend erfgoed' maken immers gebruik van allerlei onderhoudsproducten, verven, olieën en smeerproducten.

Inzake MAP of Monumentenwacht Archeologie zijn door adviseur Nele Goeminne in 2018 in totaal 19 inspecties en adviezen in situ uitgevoerd waarvan 1 voor een West-Vlaamse site namelijk de Duinenabdij te Koksijde. De dienstverlening van het MAP omvat echter meer dan dat want er is o.a. ook verder gewerkt aan de Archeotab. Dit is een apart tabblad binnen de databank waar archeologische informatie per erfgoedobject ingevoerd en bijgehouden wordt indien deze relevant is. De wachter die een inspectie op dat object wenst uit te voeren kan de abonnee dan desgevallend inlichten over eventuele archeologisch waardevolle informatie. Dit wordt steeds van groter belang gezien het archeologisch luik van het onroerenderfgoeddecreet sinds 2016 een aantal nieuwe verplichtingen stipuleert aan eigenaars en verkavelaars. Uit de reeks quick-scans van vroegmiddeleeuwse mottes in Vlaanderen in 2017 is een nieuwe archeofiches omtrent onderhoud en beheer van 'mottes' voortgekomen. Een gekend West-Vlaams voorbeeld is de Hoge Andjoen in Werken (Kortemark).

Tenslotte dient nog een oude afspraak uit het bestuursakkoord vermeld namelijk de gratis inspecties voor het Agentschap Onroerend Erfgoed (maximum 3 per provincie). De vraag vanuit het agentschap lijkt echter stilgevallen want in 2018 is er slechts één gratis inspectie uitgevoerd de toren van de Sint-Leonarduskerk in Dudzele, die eigenlijk nog dateert van een aanvraag van eind 2017

7.5 interprovinciale ontmoetingsdag

Het is al een lange traditie bij Monumentenwacht dat de voltallige teams van de 6 MoWa-verenigingen bijeenkomen voor een gezamenlijke activiteit. Dit gebeurde in een beurtrol van de vijf provincies. Gezien de complexe structuur en werking van Monumentenwacht is het voor de samenhang onder de diverse teams zeer waardevol, een soort interprovinciale teambuilding. De jaren 2016-2017 is dit wat op de achtergrond geraakt door de vieringen 25 jaar MoWa bij de koepel en de 5 provincies.

In 2018 lag de organisatie van de interprovinciale ontmoetingsdag in handen van MoWa West-Vlaanderen die plaatsvond eind april 2018. Als locatie is gekozen voor het Zwin Natuurpark dat nog maar recentelijk vernieuwd is en een mooi aanbod aan activiteiten mogelijk maakt. Geen zuivere erfgoedlocaties weliswaar maar wel een historisch gevormd erfgoedlandschap. Gezien de minder goede bereikbaarheid is een oude lijnbus of Nostalgiebus ingezet om de deelnemers van het station van Knokke naar het Zwin te

brengen en na afloop terug naar het station. In de voormiddag konden de deelnemers het Zwin zelf verkennen met een gids. De deelnemers werden in groepjes verdeeld volgens de keuze van wandeling met een mix van collega's uit verschillende teams. Er was ook gelegenheid om de interactieve tentoonstelling te bezoeken. Na een middaglunch in het plaatselijke restaurant was het tijd voor een kookworkshop met Zwinplanten, een fietstocht, kennismaking met de Schotse 'highlander'-runderen of andere activiteiten. Het dagprogramma werd afgesloten met een drink. Ondanks de afgelegen ligging was de ontmoetingsdag een groot succes dankzij een grote opkomst en het zonnige weer.



8

Overleg, communicatie en promotie

8.1 overleg en afstemming met andere actoren

Sinds de oprichting van het autonoom provinciebedrijf in 2014 blijven we inzetten op een actieve public relations en de netwerking van Monumentenwacht West-Vlaanderen. In eerste instantie willen we de banden versterken in het eigen provinciale huis met vele bijhuizen door ad hoc overleg met verwante diensten en organisaties waarmee potentiële samenwerking en nauwere banden zinvol zijn. Na een betere bekendmaking van onze werking de eerste jaren, kijken we nu meer uit waar er afstemming nodig is en potentiële vormen van samenwerking mogelijk zijn.

Dit gebeurt nu meer gestructureerd via het C-team Facilitair Beheer waarvan Monumentenwacht vanaf januari 2017 is deel uitmaakt. Het is een overleg met de diensten COOP, Accommodatie, gebouwen en ICT. Dit is het gevolg van de hertekening van het provinciale organogram door de nakende transitie van de diensten cultuur, welzijn, jeugd en sport vanaf januari 2018 (zie ook hoofdstuk 9.2). Vanaf september 2017 maakt de coördinator van Monumentenwacht West-Vlaanderen ook deel uit van het Beleidsforum. Dit

is een overleggroep van directeurs van provinciale diensten en agentschappen in voorbereiding van een beleidsvisie en uitstippelen van een beleidstraject voor de provincie.

In het najaar van 2018 is ook een dienst Erfgoed opgericht in opvolging van een provincieraads-beslissing in juni. Monumentenwacht is geïntegreerd in deze dienst zodat de contacten met de provinciale diensten nu meer in een breder erfgoedbeleid kunnen kaderen. Meer daarover in hoofdstuk 9.1.

Een provinciaal forum waar Monumentenwacht blijvend contact mee houdt is het kennisplatform herbestemming parochiekerken. De problematiek van toenemende leegstand en sluitingen van kerken noopt tot informeren, overleggen, inspireren en sensibiliseren. Per kwartaal komt dit platform samen om informatie uit te wisselen, wet- en regelgeving toe te lichten, concrete cases van herbestemming uit binnen- en buitenland te presenteren. Het is een forum waar ook Monumentenwacht West-Vlaanderen de vinger aan de pols blijft houden ook in 2018. Spreekt voor zich dat sensibilisering voor het verdere onderhoud en de erfgoedreflex bij sluiting of herbestemming van kerken een belangrijk aspect vormt binnen deze problematiek, zeker wat historische interieurs betreft. Heel wat kerken zijn historisch erfgoed en daarvan is in West-Vlaanderen 90% aangesloten bij Monumentenwacht. Door het regelmatig bijwonen van dit platform kan enerzijds de inbreng van Monumentenwacht steeds aan de orde gebracht worden en anderzijds blijven wij op de hoogte van de laatste ontwikkelingen bij herbestemming van kerken.

Vanaf 2016 tekende zich snel een nieuwe speler af in de onroerenderfgoedsector namelijk de IOED of intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst. Dit is het gevolg van het nieuwe onroerenderfgoeddecreet waarbij dergelijk organisaties financieel ondersteund





kunnen worden door de Vlaamse overheid. In West-Vlaanderen zijn er ondertussen 5 tot stand gekomen: Raakvlak (regio Brugge), Leiedal (regio Kortrijk), Radar (midden West-Vlaanderen), CO7-Archeo7 (zuidelijke Westhoek) en Polderrand (regio Gistel-Torhout). Niet toevallig komen die voort uit reeds bestaande intergemeentelijke structuren of een erfgoedcel. Het is duidelijk dat hier veel potentieel ligt tot afstemming en samenwerking. Immers Monumentenwacht West-Vlaanderen beschikt over aanvullende expertise die er niet is bij de IOED's. Hoewel er ook overleg is op Vlaams niveau is er in de

schoot van de WWI (West-Vlaamse Intercommunale) een platform van de West-Vlaamse IOED's opgericht. Op dergelijke schaal biedt dat meer mogelijkheden tot afstemming en samenwerking. Ook Monumentenwacht sluit daar bij aan en vanaf 2019 zal dat via de dienst Erfgoed verlopen. Dit heeft in 2018 al in een concrete actie geresulteerd met name een demo van Monumentenwacht voor de gemeentebesturen van de regio Leiedal.

In 2018 heeft Nathalie Van Roy een doctoraatsonderzoek uitgevoerd naar het onderhoud van erfgoed door particuliere eigenaars. De bevraging is mede verspreid geweest via de kanalen en het ledenbestand van Monumentenwacht in het voorjaar van 2018. Daar kwamen zeer interessante resultaten naar boven die ook voor Monumentenwacht heel relevant zijn. Op initiatief van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen heeft Nathalie een presentatie gegeven van haar onderzoeksresultaten in de Godelieveabdij in Brugge op 5 december 2018. Een paar conclusies zijn dat private erfgoedeigenaars de dienstverlening van Monumentenwacht sterk waarderen maar ook een grote behoefte hebben aan informatie over kwalitatieve aannemers die onderhouds- en herstellingswerken kunnen uitvoeren zoals die in onze rapporten aanbevolen worden. Ook formules als collectieve aanbestedingen voor kleinschalige onderhoudswerken van diverse eigenaars biedt extra mogelijkheden om onderhoud van erfgoed te stimuleren. Het rapport is online terug te vinden op de website van Monumentenwacht Vlaanderen.

Een belangrijke partner tenslotte is het Agentschap Onroerend Erfgoed, die een ingrijpende territoriale reorganisatie doorgemaakt met 3 nieuwe zonedirecties en een herschikking van teams die van kracht werd vanaf januari 2018. De afdeling West-Vlaanderen met zetel gevestigd in Brugge is opgegaan in de Regio West één van de drie regio's die de 5 provincies vervangen. De Regio West bundelt de provincies Oost- en West-Vlaanderen (zonder het Waasland dat aansluit bij de provincie Antwerpen als de 'Regio Noord' terwijl Vlaams-Brabant en Limburg de Regio Oost vormen). Er heeft nog een overleg plaatsgevonden met het West-Vlaamse team in Brugge op 19 februari 2018 onder leiding van de nieuwe zonedirecteur Mira Van Olmen. Er zijn afspraken gemaakt omtrent het doorgeven van de MoWa-rapporten en samenwerking met IOED's, gratis inspecties

en de decreetswijzigingen. Hoe het overleg in de toekomst kan gebeuren met de nieuwe regio-indeling met West- en Oost-Vlaamse teams samen is nog niet duidelijk. Naast dit overleg, zijn er regelmatig ad hoc individuele contacten tussen de wachters en de erfgoedconsulenten van het agentschap meestal met betrekking tot concrete monumenten of beheersplannen. Ook worden vragen over erfgoedpremies of het decreet en de regelgeving die soms verkeerdelijk bij Monumentenwacht binnenkomen, doorspeeld aan het agentschap.

8.2 digitale media: website en nieuwsbrief

Nadat de provinciale website is eind 2017 compleet omgegooid werd (naar aanleiding van de afslanking van de provincies, zie jaarverslag 2017), is de webstek van Monumentenwacht West-Vlaanderen gereduceerd tot een drietal webpagina's: algemene voorstelling van onze organisatie, een knop naar het aanmeldingsformulier, een link naar het team met contactgegevens. Als onderdeel van de provinciale website kon een eigen URL www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht behouden blijven. In het kader van de GDPR (zie hoofdstuk 1.4) is dit de plaats waar de privacyverklaring van de provincie permanent gepubliceerd staat waar Monumentenwacht West-Vlaanderen ook op kan terugvallen.

Gelanceerd in 2016, werd de nieuwsbrief van Monumentenwacht West-Vlaanderen in 2018 uiteraard gecontinueerd en dat volgens hetzelfde ritme. De nieuwsbrief verschijnt 4 keer per jaar, één per seizoen. We proberen dat zoveel mogelijk te koppelen aan jaarlijks terugkerende acties zoals de hernieuwing van de lidgelden (lente), verschijnen van het jaarverslag (zomer), Open Monumentendag (najaar) en onderhoudsplannen (winter). Een aantal van de vier vaste rubrieken (een onderhoudstip, een lid aan het woord, een wachter aan het woord) bleken echter niet vol te houden voor elke nieuwsbrief omdat er niet altijd input komt, behalve 'nieuws uit de sector' dat regelmatig ingevuld raakt. Hoofddoel blijft om een periodiek communicatiemiddel met onze leden te onderhouden want behalve de herhaalinspecties om de zoveel jaar horen ze niet zoveel van Monumentenwacht. Ondertussen is het een gelegenheid om de leden toe te leiden naar het rijke maar al te onbekende aanbod van onderhoudsbrochures en andere nuttige publicaties en uiteraard nieuwsberichten en laatste ontwikkelingen mee te geven.

Ondertussen zijn ook de communicatie-acties bij de koepel Monumentenwacht Vlaanderen meer geactiveerd. Naast interne nieuwsbrieven voor alle medewerkers van



Monumentenwacht over de 6 teams heen, zijn er opnieuw externe nieuwsbrieven naar alle leden van Monumentenwacht verzonden die aanvullend werken aan de provinciale. Tenslotte heeft Monumentenwacht Vlaanderen een traject opgestart in de zomer van 2018 voor een complete herziening en upgrade van de centrale website www.monumentenwacht.be. Enerzijds liep de ondersteuning af van de leverancier-hosting Drupal en anderzijds was deze website toch al sterk verouderd en voldeed niet meer aan de sterk gewijzigde gedrag van internetgebruikers. Het was een gelegenheid om de website op te frissen, aantrekkelijker te maken en informatie te herschikken en toegankelijker te maken. Dit proces zou eind 2018 moeten afgerond geraken om de website te kunnen lanceren begin 2019. Ook van de provinciale verenigingen is input gegeven en de provinciale teams worden exhaustief voorgesteld met alle nodige contactgegevens en links naar de provinciale websites.

8.3 presentaties, demo's en infosessies

Een direct gevolg van het overleg met de IOED's is dat een gezamenlijke activiteit met de intercommunale en IOED Leiedal tot stand is gekomen, met name een infonamiddag over onroerendvergoedbeleid voorafgegaan door een demo van Monumentenwacht West-Vlaanderen. Deze sessie vond plaats in de oude en nieuwe kerk van Vichte op 12 juni 2018. Eerst was er een rondleiding ter plaatse in de oude kerk door bouwkundig monumentenwachter Patrick Declercq en door interieurwachter Brecht Lagae gevolgd door een presentatie van Monumentenwacht in de nieuwe kerk en informatie over premies en andere ondersteuningsmogelijkheden voor onderhoud en herstel van erfgoed. Doelgroep waren de technische diensten en kerkbesturen van de 13 gemeenten uit deze regio rond Kortrijk. Hoewel de opkomst iets lager was dan verwacht (een 25-tal personen) was de belangstelling toch groot voor de werking van Monumentenwacht.

Twee monumentenwachters Tracy Maenhout en Brecht Lagae hebben toelichting gegeven over de werking van Monumentenwacht op een breed overleg van de 5 West-Vlaamse erfgoedcellen die plaatsvond in Ieper op 23 oktober 2018. Anders dan IOED's zijn erfgoedcellen minder actief op het terrein van onroerend erfgoed maar wel bevoegd voor roerend en immaterieel erfgoed. Dit is op het terrein uiteraard niet zo hard te scheiden en loopt dikwijls in elkaar over. Zo bijvoorbeeld doen de meeste erfgoedcellen activiteiten ten behoeve van religieus erfgoed, ook dat in kerken. Zo komen ze op het terrein van monumentenwachters, zeker interieur zodat minstens afstemming en uitwisseling nodig is. Erfgoedcellen werken dikwijls met vrijwilligers die allerlei registratie- en inventarisatiehandelingen uitvoeren voor allerlei religieuze objecten in kerken. Om dat op de juiste manier uit te kunnen voeren, kan zeker de expertise van interieurwachters aangesproken worden ook al is er begeleiding door erfgoedcellen (waar dergelijke expertise meestal ontbreekt).



8.4 Open Monumentendag

Traditiegetrouw neemt Monumentenwacht actief deel aan het erfgoedevenement Open Monumentendag of OMD telkens de tweede zondag van september, een organisatie van Herita. Dit is een unieke gelegenheid om met onze werking naar buiten te komen voor een breder publiek en Monumentenwacht beter kenbaar te maken. Dit gebeurde meestal aan de hand van demonstraties van industriële touwtechnieken vanop grote hoogte. Dit spectaculaire onderdeel van onze werking springt uiteraard het meest in het oog en is een sterke lokker om mensen toe te leiden naar de missie en werking van Monumentenwacht. Dit wordt steeds ondersteund met een infostand, de verdeling van folders en begeleidende uitleg door de wachters.

Nadat we in 2017 een editie geskipt hebben omwille van de viering 25 jaar MoWa, stonden we er in 2018 terug. Op zondag 9 september heeft het voltallige team van monumentenwachters meerdere demo's gegeven in de Sint-Salvatorskathedraal te Brugge. Aanleiding was de oplevering van 30 jaar restauratiewerken aan de kathedraal die voor een groot deel door de provincie en Vlaamse overheid gefinancierd zijn. Het was een gelegenheid om aan de binnenkant van de toren afdelingen te organiseren door de bouwkundige wachters terwijl de interieurwachters groepen rondgeleid hebben in het koor en de koorkapellen. De OMD-deelnemers hadden ook de kans om de rondgeleid te worden door monumentenwachters op de zolders en gewelven van de kathedraal onder het indrukwekkende dakgebinte. Dit programma was een succes want de inschrijvingen waren volzet met 25 personen voor elk uurblok van 10 tot 16 uur wat een totaal van 150 deelnemers opleverde, aangevuld door vele tientallen kijklustigen.

De samenwerking met de stad Brugge voor OMD verliep trouwens zeer goed. De activiteit van Monumentenwacht werd opgenomen in de OMD-publicatie van stad Brugge evenals de andere provinciale locaties die aan OMD deelnamen namelijk: de ambtswoning van de gouverneur, het provinciaal Informatiecentrum Tolhuis (in een middeleeuws pand) en het kasteel Tillegem. De coördinatie van dit provinciale OMD-programma lag in handen van de coördinator van Monumentenwacht wat vanaf 2019 door de Erfgoeddienst kan gebeuren.

Ondertussen was er vanuit de A-commissie erfgoed een interprovinciaal initiatief gegroeid in nauwe samenwerking met Herita naar aanleiding van de 30-ste editie van OMD. Vlak voor het grote publieksevenement OMD zijn er preludes op zaterdag op een tiental locaties (2 per provincie) die evenwel voor een selecter publiek bedoeld zijn en waarvoor moet ingeschreven worden. De provincies schoven eigen programma voor deze prelude naar voren met provinciale locaties. Helaas is de samenwerking met Herita afgesprongen door een misverstand over het gratis karakter hiervan. Voor West-Vlaanderen zijn deze preludes toch doorgedaan in de Sint-Salvatorskathedraal met exclusieve rondleidingen door de restauratie-architecten zelf gevolgd door een drink in het bisdom en in de ambtswoning van de gouverneur waar deelnemers ook exclusieve rondleidingen met gids kregen nadat verwelkomd werden met een drankje. Ook deze activiteiten waren volledig volzet met een totaal van zo'n 100 deelnemers.



9

Relatie met het provinciebestuur

9.1 relatie met het provinciebestuur

Er is altijd een nauwe band geweest van Monumentenwacht met het provinciebestuur, ook al in de VZW-periode. Als autonoom provinciebedrijf is deze band even sterk hoewel er een bepaalde mate van autonomie in de werking en structuur is. Een fundamenteel element in deze relatie zijn de beheersovereenkomst en de gebruiksovereenkomst die de belangrijkste afspraken regelt tussen beide partijen inzake beleid, personeel, financiën, rapportering, faciliteiten, communicatie, ICT, huisvesting, uitrustingsgoederen e.d.m.

Die band blijkt ook duidelijk uit de samenstelling van de Raad van Bestuur die voor meer dan de helft uit provincieraadsleden bestaat (voor het laatste jaar) namelijk 8 van de 14 stemgerechtigde leden, hetzij een evenredige vertegenwoordiging uit elke fractie van de provincieraad, en voorgezeten wordt door de gedeputeerde van cultuur (zie hoofdstuk 1). Naar aanleiding van de afslanking van de provincies heeft het provinciedecreet van 6 juli 2018 daarin enkele wijzigingen doorgevoerd die vanaf 2019 in de nieuwe legislatuur zullen van kracht worden met ook een statutenwijziging tot gevolg.



Monumentenwacht nog steeds fungeren als een soort barometer voor het opsporen van bugs in de software van BBC en andere technische problemen alsook inhoudelijke en technische opmerkingen van het Agentschap Binnenlands Bestuur bij de digitale rapportering. Dit is nuttige informatie voor het provinciebestuur zelf die dat op grotere schaal voor zichzelf verder kan aanpakken.

Ook op juridisch vlak is er samenwerking met de diensten van de griffie en de COOP zoals voor de vele verplichtingen en toepassingen van de GDPR voor de bescherming van persoonsgegevens, de statutenwijzigingen of de toepassing van allerlei boekhoudkundige regels.

9.2 provinciale werkingstoelagen

De belangrijkste factor in de relatie met het provinciebestuur is toch wel de dotatie of werkingstoelage die Monumentenwacht jaarlijks mag ontvangen. De provincie West-Vlaanderen blijft de hoofdfinancier, nu zelfs meer dan vroeger (toen de Vlaamse overheid nog meebetaalde) en is bovendien nog co-financier voor de koepel samen met de andere provincies. De impact van de provincie op financieel vlak is vanaf 2014 dus veel groter geworden dan vroeger. Vele andere afspraken zoals de beheersovereenkomst en rapporteringen zijn daar een logisch gevolg van.

De provincieraad fungeert als de Algemene Vergadering van het APB Monumentenwacht West-Vlaanderen die de facto niet als dusdanig opgericht is (wat een duidelijk verschil met zijn voorganger de VZW maakt). De provincieraad is het ultieme beslissingsorgaan wat betreft fundamentele aangelegenheden zoals de dotatie, de beheersovereenkomst, het meerjarenbudget, de beleidsintenties, budgetwijzigingen en andere wijzigingen van aangegane engagementen. De Raad van Bestuur heeft uiteraard inzake de operationele werking van het APB alle bevoegdheden zoals bepaald in de statuten.

De stuurgroep die in 2012 opgericht is om de transitie van VZW naar APB in goede banen te leiden is in 2017 en 2018 niet meer samengekomen en eigenlijk de facto afgesloten gezien de opdracht vervuld was. Door de vlotte werking binnen Monumentenwacht is daar geen behoefte meer aan. Concrete problemen worden direct aangepakt met de betrokken contactpersonen van provinciale diensten of besproken in andere provinciale overlegfora zoals het C-team en beleidsforum (zie verder 9.3).

De afspraken met de financiële dienst afgesproken in de schoot van de ontbonden stuurgroep, werden stipt nageleefd en blijken goed werkbaar. Monumentenwacht raadpleegt deze dienst enkel bij moeilijke en gespecialiseerde gevallen. De samenwerking verloopt vlot met de in 2017 toegewezen vaste contactpersonen bij de financiële dienst, Tom Diopere voor de beheers- en beleidscyclus BBC en Claudine Janssens voor de financiële verrichtingen, boekhouding en back up voor vragen van de bedrijfsrevisor. Niettemin blijft



Na toepassing van de verevening met de Vlaamse overheid in 2014 ingevolge de interne staatshervorming, is de in 2015 opgetrokken dotatie gestabiliseerd in 2016. Na een optrek van de budgetten in 2017 wegens de teamuitbreiding met 2 extra wachters is het budget voor 2018 stabiel gebleven. Het totale ontvangsbudget in 2018 beliep om en bij 701.309 euro waarvan 627.740 euro provinciale dotatie. Deze dotatie wordt in twee schijven opgevraagd en uitbetaald: een voorschot van 60% in het begin van het werkjaar en een saldo van 40% na indiening en goedkeuring van de jaarrekening.

Naar jaarlijkse traditie is er in de zomer van 2018 opnieuw een begrotingscontrole uitgevoerd na meer dan een half jaar werking. Dan was er een inschatting mogelijk of de budgetten zouden volstaan of correct geraamd waren bij de budgetopmaak het jaar voordien. De ramingen bleken voor het vierde jaar op rij goed te kloppen zodat dit een goede vertrekbasis was voor de meer ingrijpende oefening, de budgetopmaak van het daaropvolgende werkjaar. Gezien het begin van een nieuwe legislatuur, kon geen meerjarenplan ingediend worden.

Het totale ontvangsbudget voor 2019 werd afgesloten op 708.494 euro en de eigen ontvangsten geraamd op 68.000 euro zodat de goedgekeurde dotatie 640.294,05 euro belooft. Dit is een beperkte stijging van 2% ten opzichte van 2018 en gaat dus niet boven de jaarlijkse indexatie. Het budget 2018 en meerjarenplan 2018-2020 werd goedgekeurd in de provincieraad van oktober 2018. Gezien de grootste investeringen (camionetten met inrichting, meubilair, hardware ...) gekoppeld aan de teamuitbreiding in 2017 gebeurd zijn, is het investeringsbudget teruggebracht tot 3.100 euro.

De jaarlijkse dotatie voor Monumentenwacht Vlaanderen vzw is vanaf 2018 gelijkgetrokken naar 80.000 euro, hetzelfde bedrag van de vier andere provincies. Dit was reeds afgesproken bij de reorganisatie van de koepel en de VZW in 2013 maar aangezien West-Vlaanderen en Limburg kleinere teams hadden waren de bijdragen van deze twee provincies tijdelijk gepronotiseerd. Nu het West-Vlaamse teamversterking en verjonging gekend heeft in 2017, evenals MoWa Limburg, vervalt deze reden zodat een gelijkschakeling van de 5 provincies een logisch gevolg was.

9.3 C-team en beleidsforum

Vanaf januari 2017 ressorteert Monumentenwacht onder het coördinatieteam Facilitair Beheer samen met de diensten COOP (overheidsopdrachten en patrimonium), accommodatie, gebouwen en ICT. De dienst COOP nam vanaf 2017 de rechtstreekse verantwoordelijkheid van Monumentenwacht en het beheer van de dotatie over van de dienst cultuur samen met de daaraan verbonden dossiers voor de deputatie en de provincieraad. Zij zal dit opvolgen tot eind 2019 waarna de in 2018 opgerichte dienst Erfgoed dit zal overnemen (zie verder). Dit coördinatieteam vergadert zeswekelijks of zo'n 7 keer per jaar. Voor Monumentenwacht biedt dit de gelegenheid om de werking van de provincie vanuit andere invalshoeken te kunnen mee volgen en nauwere contacten te leggen met deze diensten. Vooral met de gebouwendienst is dit van belang omdat een groot aantal provinciale

historische gebouwen aangesloten zijn bij Monumentenwacht (Provinciaal Hof, Tolhuis, Raversyde, kastelen, molens...) maar ook erfgoed waarvoor de provincie bevoegde overheid is namelijk de kathedraal, het bisdom en Groot-Seminarie. Op die manier is betere afstemming mogelijk en kansen tot samenwerking.

In aanloop naar de nieuwe legislatuur is in september 2017 het beleidsforum opgericht om reeds een aanlooptraject op te starten naar inhoudelijk beleidsvoorstellen voor de legislatuur 2019-2025. In dit platform zetelen alle directeurs van de provinciale diensten en de agentschappen waaronder dus ook de coördinator van Monumentenwacht. De hoofdfocus van het beleidsforum in 2018 lag in het voorbereiden van grote provinciale beleidsthema's voor de nieuwe legislatuur 2019-25. Een moeilijke oefening daarbij was om de diverse diensten sectoroverschrijdend te doen samenwerken in enkele grote programma's en tegelijk de gebiedswerking met 5 streekhuizen daarbij te integreren. Ook Monumentenwacht heeft deelgenomen aan dat debat. Dit mondde uit in een beleidsvoorstel van 6 grote dienstoverschrijdende programma's of beleidsdoelstellingen waaronder telkens aan set van actieplannen en acties. Dit werd de ruggengraat voor het provinciaal beleid vanaf 2019. Op een vergadering van het beleidsforum werd een voorstel voor provinciaal erfgoedbeleid terug opgepikt wat uiteindelijk resulteerde in een beslissing van de provincieraad op 20 juni 2018 om een erfgoeddienst op te richten.

9.4 oprichting van een provinciale erfgoeddienst

Vanaf januari 2018 was de transitie van de 'persoonsgebonden' materies zoals cultuur, welzijn, jeugd en sport naar vooral de Vlaamse overheid, een feit. De uitvoering van het Vlaams regeerakkoord van 2014 had geen rechtstreekse gevolgen voor Monumentenwacht op zich omdat in het bestuursakkoord van 2013 deze bevoegdheid nog maar net toegewezen was aan de provincies. Monumentenwacht werd beschouwd als een 'grondgebonden' materie dat provinciaal blijft.

Hoewel er kansen waren voor het bundelen van erfgoed-gerelateerde acties die bij het provinciebestuur blijven naast Monumentenwacht en er diverse voorstellen op tafel lagen (zie jaarverslagen 2016-2017), is er geen definitieve beslissing meer genomen inzake een provinciaal erfgoedbeleid. Ondertussen hadden de vier andere provincies wel erfgoedmateries geïntegreerd voor of na de transitie van de bevoegdheid cultuur. Tot de provincieraad in kader van een reorganisatie van de griffie en financiële dienst, de beslissing genomen heeft in juni 2018 om een dienst Erfgoed op te richten.

In overleg met de directeur griffie heeft de coördinator van Monumentenwacht in de zomer van 2018 een inhoudelijke visie-ontwikkeling voor een West-Vlaams erfgoedbeleid uitgewerkt als startnota voor een verdere uitbouw van een erfgoeddienst. Een erfgoeddienst en erfgoedbeleid bieden de kans om de verspreide erfgoedgerelateerde werking binnen de provincie te bundelen, zoals de erfgoedsite Raversyde, provinciale historische gebouwen, erfgoedprojecten van streekhuizen, het netwerk Oorlog&Vrede, de molen-

draaipremie, enz ... Ook dienen zich kansen aan voor een breder ingekaderd erfgoedbeleid zoals bij voorbeeld voor herbestemming kerken, erfgoededucatie, erfgoedtoerisme, coördinatie van erfgoedspelers of het inschakelen van sociale economie. Een belangrijk aspect om het intern draagvlak binnen de provincie voor een erfgoeddienst te vergroten is om een aanspreekpunt en expertise-aanbod inzake onroerend-erfgoed aan te bieden aan de provinciale diensten en agentschappen. Want de meeste hebben wel ergens raakvlakken met de erfgoedmaterie naast evidenties als gebouwdienst, onderwijs, toerisme en communicatie, ook diensten als ruimtelijke planning, vergunningen, waterlopen en mobiliteit.

De naderende afloop van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog 2014-2018 tegen einde 2018 bood een aantal kansen om de opgebouwde expertise uit deze herdenkingscel en het platform Oorlog en Vrede te bestendigen bij de provincie in een nieuwe erfgoeddienst. Een volgende oefening was om organisatiestructuur op te bouwen vanuit het aangereikte basisorganogram en de nodige profielen en functies uit te schrijven. Dit laatste gebeurde in samenspraak met de personeelsdienst waarbij de gewenste profielen gematcht werden met de beschikbare expertise. Uiteindelijk resulteerde dit in een concreet voorstel van een erfgoeddienst met drie secties (bouwkundig erfgoed – landschap en archeologie – erfgoedontsluiting) met een aantal profielen enerzijds direct invulbaar en anderzijds op termijn nog in te vullen functies. Monumentenwacht West-Vlaanderen werd met het voltallige team geïntegreerd in dat organogram onder de sectie 'bouwkundig erfgoed' ongeacht het statuut van APB. De coördinator van Monumentenwacht, Reinoud Van Acker, werd voorgesteld als waarnemend diensthoofd in afwachting van een definitieve invulling. Deze profielen en toewijzingen werden goedgekeurd door de deputatie medio november zodat een erfgoeddienst van start kon gaan vanaf januari 2019.

Voor redactie, april-mei 2019,
Reinoud van Acker en Stefaan Carlier



Monumentenwacht West-Vlaanderen

Organogram als APB of Autonom Provinciebedrijf (met externe relaties)

Provincieraad West-Vlaanderen

